

akademski list

broj 93* godina XXXIV

PRESSING

www.pressing-magazine.rs

Intervju:

Uroš Dimitrijević

Prof. Dr Boris Stojkovski

Studenti sa invaliditetom u reči i slici
Pressing na pseudoistoriju

Od kladionica do zavisnosti

ISSN 1451-1584

Uvodnik

GLAVNI UREDNICI:

Aneta Radivojević, 1991-1996, (br. 1-12, 18-25)

Aleksandar Blagojević, 1994-1995, (br. 13-17)

Dobrovoje Ljujić, 1997-1999, (br. 26-31)

Jugoslav Joković, 1999-2003, (br. 31-44)

Dejan Stojiljković, 2004-2009, (br. 45-59)

Dejan N. Kostić od 2010. (br. 60-)

AKADEMSKI LIST PRESSING

Godina XXXIV, broj 93 - zima 2024.

Izdavač:

**STUDENTSKI INFORMATIVNO –
IZDAVAČKI CENTAR NIŠ**

Glavni i odgovorni urednik:

Dejan N. Kostić

Pomoćnik urednika: **Jovan Živković**

Tehnički urednik: **Milena Lazarević**

Lektura: **Aleksandra Dinić**

Redakcija: **Velja Petković, Dragan Jevremović, Ganja Nikolić, Emilija Andrejević, Dragan Jevremović, Marija Vidojević, Milena Živanović, Andrijana Popović, Katarina Stojiljković, Jovan Manojlović, Danilo Popović, Katarina Aleksandrović, Jovan Petrović, Vuk Jovanović**

Sekretar redakcije: **Radica Opačić**

Adresa: **Šumatovačka bb, 18000 Niš**

Telefon: **018/523418**

Fax: **018/523120**

E-mail: **siic.nis@gmail.com**

Internet prezentacija:

www.pressing-magazine.rs

Žiro račun: **310-159479-83**

List izlazi tromesečno

Štampa: **Kreativni centar print, Niš**

Tiraž: **1000 primeraka**

Izdavanje ove publikacije podržano je od strane Grada Niša, Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Ministarstva kulture i informisanja

Stavovi izneti u podržanom projektu ne izražavaju nužno stavove organa koji je dodelio sredstva.

Sadržaj

strane:

05 - 07

Intervju: Uroš Dimitrijević

Iskustvo novinara mi nenormalno pomaže pri pisanju proze

Razgovarala: Andrijana Popović

08 - 10

O romanu „Daske“ Uroša Dimitrijevića

Piše: Velja Petković

11 - 15

Prilagođenost studentskih objekata osobama sa invaliditetom:

Od izazova do primera pozitivne prakse

Pišu: Emilija Andrejević, Katarina Aleksandrović, Milena Živanović, Jovan Živković, redakcija

16 - 17

Intervju: Milica Kostić

Akademik fitnes centar – mesto gde smo svi jednaki

Razgovarao: Vuk Jovanović

18 - 19

Od kladionica do zavisnosti

Preko tiketa do zvezda

Piše: Aleksandar Stošić

20 - 23

Istorija ili iluzija? Moć pseudoistorije u oblikovanju stvarnosti

Šta je pseudoistorija i zašto je opasna?

Autori: Andrijana Popović, redakcija

24 - 27

Intervju: Prof. Dr Boris Stojkovski

Pseudoistorija je ubojit alat za ideološku, političku i šovinističku propagandu

Razgovarao: Jovan Manojlović

28 - 29

Nije šija nego Vizantija

Piše: Jovan Petrović

30 - 31

„Trščanska kriza“ – Da li su Sloveni ronili ili plovili

Piše: Jovan Petrović

Razgovarala: Andrijana Popović

Foto: Privatna arhiva

Intervju: Uroš Dimitrijević

Iskustvo novinara mi nenormalno pomaže pri pisanju proze

Uroš Dimitrijević je pisac, strip scenarista i novinar koji svoje umetničko stvaralaštvo usmerava kroz različite medije, istražujući svet kroz spoj reči i slika.

Od prvih koraka u karijeri do danas, Dimitrijević se podjednako posvećuje pisanju, stripu i novinarstvu, pronalazeći u svakom od ovih izraza prostor za kreativnu slobodu i duboku refleksiju.

Svojim radom na više frontova, izgradio je raznovrsno stvaralačko polje koje ga definiše kao svestranog umetnika u stalnoj potrazi za novim pričama i uvidima.

Dimitrijević objašnjava kako su sve tri forme njegovog stvaralaštva isprepletane i neraskidive, te kako je novinarstvom krenuo da se bavi samo kako bi jednog dana pisao romane, i kako se nada, stripove.

Kroz novinarstvo sam prvo mogao da pišem svakog dana i vežbam na taj način, ali sam takođe mogao i da pišem o stvarima koje me interesuju, a književnost, film i strip me i te kako interesuju. Mogao sam da intervjuišem pisce, strip scenariste i crtače i saznajem kako oni rade, kako njihovi svetovi funkcionišu, što se ispostavilo kao dosta korisno, govori on.

Njegova iskustva u novinarstvu dala su mu disciplinu i širinu u pisanju, ali je prelazak u strip-scenu Pariza dodatno obogatio njegov rad. Vizuelna dinamika koju strip zahteva promenila je način na koji piše prozu, podstičući ga da pristupi pisanju romana sa svežim perspektivama.

Vizuelni aspekt je uvek imao veliku ulogu u mom pripovedanju, jer sve scene zamišljam pre svega kao filmske scene. Razmišljam o uglovima, o svetlu, lokaciji, pa čak i muzici koja bi išla u pozadini, pa tek onda to "adaptiram" za književnu formu. Ne znam od čega to polazi, verovatno od neverovatne želje da zapravo radim na filmu, ali kako nemam određene veštine, a ni sredstva, onda se zadovoljavam "samo" pisanjem romana, objašnjava Dimitrijević.

Kako dodaje, kada radi u strip izdavaštvu, otvoren mu je prozor ka neverovatnoj količini stripova, s obzirom da radi sa više izdavačkih kuća, što svakako obogaćuje taj vizuelni aspekt pripovedanja. Iako su njegove književne priče prožete likovima, pričama i događajima iz stvarnog života, novinarstvo mu je, kako kaže, dalo temelje za objektivnost, disciplinu i dublje razumevanje ljudi iz različitih sfera društva. Ipak, prelazak iz novinarstva u prozu zahtevao je i suptilnu veštinu balansiranja između objektivnosti i kreativne slobode.

Iskustvo novinara mi nenormalno pomaže pri pisanju proze i savetovao bih svakome ko želi da se bavi pisanjem da makar proba da radi kao novinar pre toga. Prvo, dobija se rutina u pisanju, koju ne možete lako dobiti na drugim poslovima. Drugo, imate priliku da pričate sa ljudima najrazličitijih profila, sa ljudima koje možda ne biste upoznali da niste novinar, jer ne dolaze u vaš kafić

ili ne žive u vašem kraju. Postajete svesniji sveta oko sebe i problema koji u njemu postoje. I treće, možda i najvažnije, dobijate priliku da radite sa urednikom. Dobar urednik će se posvetiti vašem pisanju, pokazati vam da vaše reči nisu vaša deca i da nekada 500 reči funkcionišu mnogo bolje od 1000.

Dimitrijević takođe maglašava kako balans između objektivnosti slobode postoji, ali dve zavisi od forme. Tako novinarski tekstovi odišu objektivnošću, a romani imaju prednost slobode i mašte. Likovi i priče iz njegovih romana često se oslanjaju na sećanja iz detinjstva i mladosti, a nostalgija, ističe, postaje alatka kojom evocira emocije i gradi most ka univerzalnim temama odrastanja.

Poslednjih nekoliko godina sam dosta bežao u nostalgiju. Znam da to nije najzdravija praksa, ali nakon pandemije na koju su se nadovezali veliki ratovi, video igre koje sam voleo i filmovi koje sam gledao kada sam bio klinac pojavili su se kao nekakav "safe space". I baš je taj beg u nostalgiju postao most ka nekim univerzalnim temama. "Daske" sam pisao dok sam u Francuskoj, po završetku mastera, tražio posao, pitao se da li ću uspeti da ostanem i šta ću da radim sa životom. To me je, očigledno, u tom trenutku najviše okupiralo. Ali kako bi bilo jako dosadno pisati o tome, zapitao sam se kada sam se poslednji put osetio tako i shvatio da je to bilo na prelasku između srednje škole i fakulteta, period u koji su smeštene "Daske". Taj roman je potpuna fikcija, ali neminovno je prošaran nekim ličnim pričama koje su me očigledno obeležile, inače ih se ne bih ovako jako sećao.

Kako govori, Uroš želi da misli da bi njegovo prvo književno delo, "Siroti mali ratovi", funkcionisali kao strip.

Najviše bih voleo da vidim scene koje imaju malo više akcije, poput proslave Nove godine na Kopaoniku. Tu čak glavni junak baca podmetače poput šurikena. To bi u stripu izgledlo sjajno. Kao neka manga!

Njegov kreativni proces dodatno osvetljava ljubav prema skejtbordingu, motivu koji se provlači kroz roman „Daske“. Za njega, skejt predstavlja simbol strasti i slobode, a kroz taj sportni motiv prikazuje svakodnevicu mladih i način na koji strast utiče na sve aspekte života.

Skejt će uvek biti deo mog života. Postojao je period kada mi je vožnja skejta bila sve na svetu, kada sam jedva čekao da izađem na ulicu i vozim sa drugarima. Danas ne mogu da vozim svakog dana, i nema više tih drugara, barem ne u gradu u kojem trenutno živim, ali trudim se da vozim svake nedelje. I ne prođe dan a da mi moj najbolji drug (sada već kum) ne pošalje neki skejt snimak, ili ja njemu. Tako da je ljubav prema skejtu neiskoreniva. A kada je već tu, što ne bih pisao o tome. Ima ona scena u filmu "La La Land" kada Mia kaže nešto poput "Lepo je kada ljudi imaju strast prema nečemu, a i ljudi vole da gledaju druge koji su tako strastvni". Nadam se da je moja strast prema skejtu nekako skočila i na druge ljude dok su čitali "Daske", vozili oni skejt ili ne, objašnjava on.

Dimitrijević strastveno istražuje nove načine pripovedanja kroz književnost, interaktivne priče i digitalne formate. Njegov rad pokazuje kako se tradicionalna književnost može spojiti s modernom tehnologijom, otvarajući vrata uzbudljivim mogućnostima za buduće generacije čitalaca.

Mladi već uveliko čitaju na telefonu i čitaju formate, poput "Webtoon" stripova, koji su pravljeni posebno za telefon i skrolovanje. Ako su telefoni već toliki deo naše svako nevnicke, i u njima možemo da nađemo sve, logično je da se i knjige tu nekako uglove. Uostalom, najvažnije je početi sa čitanjem. Da li čitate na telefonu, kompjuteru ili u štampanom izdanju, svejedno je, barem meni.

Kroz pisanje se, kako priznaje, trudi da svojoj publici donese zabavu i da ostavi trag u njihovom sećanju, sa željom da njegov književni opus bude prepoznat po strasti prema pričama koje pričaju o filmu, video igrama i svakodnevnim situacijama u kojima junaci pronalaze male, ali važne pobeđe. U zaključku, kada govori o književnosti, deli misao koja sumira njegovu posvećenost čitaocima i strast prema pisanju.

Voleo bih da su se ljudi dobro proveli čitajući moje prethodne romane. Da nisu zažalili mnogo. A nadam se da će budući biti bolji od prethodnih.

Uroš otkriva da je njegov stil i teme koje istražuje oblikovao njegov kasni susret s književnošću, koji je prethodio ljubavi

prema video igricama, filmovima i stripovima.

Moji junaci pričaju o filmovima, gledaju filmove, prave paralele sa sopstvenim životom i životima filmskih junaka. I igraju video igre, jer su to retka mesta i situacije gde moji junaci pobeđuju. U prva dva romana sam, iz nekakvog straha, išao na siguricu i pisao o temama koje dobro poznajem. U novim rukopisima na kojima trenutno radim pokušavam da se dotaknem nekih stvari o kojima možda i ne znam baš puno.

Uroš svoje kreativne rutine opisuje kao ključno sredstvo za hvatanje inspiracije koja mu često dolazi u trenucima svakodnevnog života. Kako kaže, najvažnija mu je praksa da zapiše sve ideje koje mu padnu na pamet tokom dana, bilo na poslu ili u prevozu, jer je svestan da bi u suprotnom lako mogao da ih zaboravi. Kada se odluči da piše, obično bira noć, a kada se oseća inspirisano, voli da piše u svesci, a zatim sve svoje misli prekuca na računar. Ipak, postoje i teži trenuci kada se bori sa kreativnom blokadom.

Ako se mučim, onda samo blenem u ekran na kompjuteru, gledam gluposti i pitam se da li to što radim uopšte ima smisla.

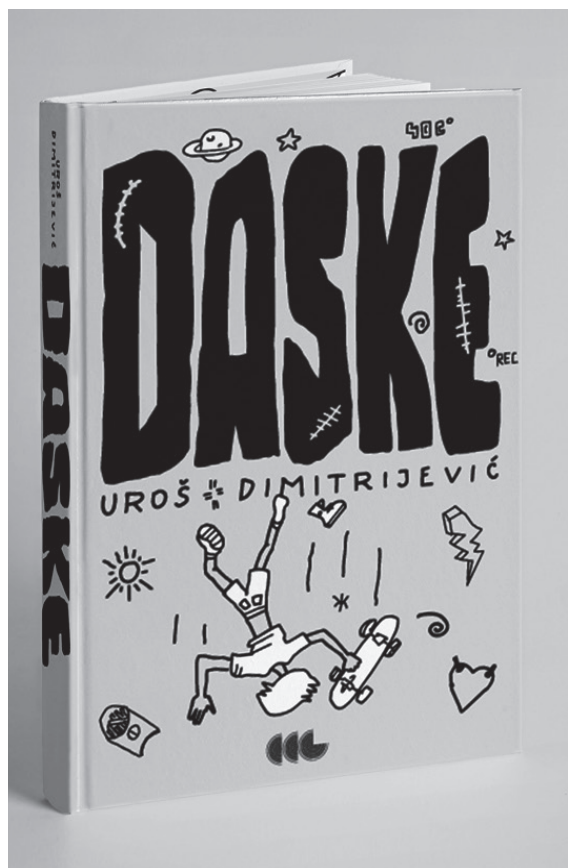
Uroš želi da njegovi čitaoci iz njegovih knjiga ponesu poruku koja možda nije odmah očigledna. Poziva ih da podeli svoje utiske na mrežama i Goodreads-u, ističući koliko mu to znači. Ovaj poziv na interakciju naglašava važnost zajednice i povezanosti između autora i čitatelja. U svetu gde su mišljenja i preporuke često deo svakodnevne diskusije, Uroš prepoznaje moć koju zajednica ima u oblikovanju književnog iskustva. Na taj način, njegovo pisanje postaje ne samo lično putovanje, već i deo šireg narativa koji se razvija kroz dijalog s publikom. U ovom svetu, gde se granice između čitatelja i autora sve više brišu, Urošova pozivnica čini njegov rad još pristupačnijim i značajnijim.

Piše: Velja Petković

O romanu „Daske“ Uroša Dimitrijevića

Pisac s daskom i točkićima

Pisanje, ma o čemu, uvek je put u središte samog sebe. Čitanje je pokušaj da u moru tekstova pronademo onaj koji se i nas tiče, avantura slična „putu u središte zemlje“ Žila Verna. Prirodno je što najčešće pronalazimo samo zemlju, a tek ponekad plemenite reči i priče koje uspevaju da nas dotaknu iznutra, a ne spolja poput kontrole u gradskom autobusu ili isprazne zabave društva spektakla. Pri tome je nevažno da li čitamo o zbivanjima u dubokom svemiru, orbiti oko naše planete ili gazimo za piscem kroz plićak svakodnevice. Važno je samo da poverujemo u iskrenost umetnosti pisca čije rečenice sledimo u lovu na istinu, dobro i lepotu, deficitarnu robu u svačijem životu, u svakom sistemu. Podrazumeva se da je za to neophodno majstorstvo autora, inače plemenite namere brzo izgore u plamenu palidrvjeta banalnosti. Dobro je biti naivan poput junaka Erlenda Lua, super je to i za pisca i za čitaoca, ali samo ako je naivnost viteška poput one koju prepoznavamo kod Don Kihota, Malog princa, Vini Pua ili Idiota. Upravo takva je i knjiga „Daske“ Uroša Dimitrijevića, njegov književni skejt je od žeženog zlata mladosti. Glavni junak ovog romana je, poput Selindžerovog „lovca u žitu“ Holdena Kolfilda i Štulićeve Gracije iz istoimene pesme sa prvog albuma grupe „Azra“, „u neskladu sa stvarnošću“. Iako živi u carskom gradu Nišu, on je antipod imperatoru

Konstantinu, ne javlja mu se nikakav znak pod kojim će pobediti, a mrak kroz koji tapka sa povređenom nogom na početku romana, i bukvalan je i metaforičan. Iz njega se lakše stiže u virtuelni svet video igara negoli do hleba nasušnog ili analgetika koji bi ublažio bol, najopipljiviji dokaz stvarnog života. Pisac se duhovito ali bezdušno poigrava sa svojim junakom, jer iz mraka u kome strada njegov alter ego Maks u video igri, u stvarnost ga vraća majčin dodir po ramenu. To simbolično rođenje, zapravo reinkarnacija, praćeno je vriskom dostojnim Munkove serije slika na temu spoznaje užasa, jer heroji ne plaču ni u fiktivnom Njujorku, ni u letnjom žegom pritisnutom Nišu, bez ikakve svetlosti, iako smo usred avgusta. Fokner je odavno na trajnom odmoru.

Samo mama može da dodirnom ruke izbriše poraz u igri „Maks Pejn 2“ i čitaocima uvede u priču koja počinje u tri, kao kod Njegoša, kad „u gluvo doba noći svak spava“, osim generacija digitalnih domorodaca. Prirodno, i ponekog roditelja poput Vukove majke koja pokušava da ga svakodnevnim podsećanjem privoli da napiše listu fakultetskih želja, jer avgust je mesec kada ne treba ispasti glup, barem u izboru životnog poziva. To je, iz roditeljskog ugla, krajnji čas da se počne sa pripremama za upis koje će trajati tokom četvrtog razreda srednje škole. Majčinska briga je komična, jer i analogne generacije nisu marile za takvu vrstu drila, često upisujući fakultet koji im je najbliži ili obrnuto, što dalje od kuće i zašćenosti preslatkog doma. Tako upoznajemo Vuka Vojvodića, na pragu punoletstva, čije je ime i prezime jedna zabavna metalepsa/metareferenca na ulicu Vojvode Vuka u centru Niša, u kojoj se nalazi čuvena pivnica dostojna ministara, recimo vojske, čiji se Dom nalazi odmah pored. Srbije, to se podrazumeva, jer Vuk tu živi i sanja.

Zahvaljujući video-tehnologiji koja u njegovom životu zauzima značajan deo, na početku romana otkrivamo i njegovog prijatelja Mitra sa kojim uvežbava vožnju skejta po stepeništu Hale Čair i učimo terminologiju, od kikflipa do nouzslajda, dovoljno za početak i primamljivije od hedšota iz upravo okončane igrice. Vukov otac je odsutan, nema ga u uvodnom poglavlju, osim u rečenici koja svedoči o njegovom dobrom književnom ukusu: „Od čaleta sam uzeo Gospodara muva...“ Paranoični čitalac bi mogao da zaključi da to nije slučajno, jer će slediti događaji poput onih u romanu nobelovca Vilijama Goldinga, deca na pustom ostrvu koja posle brodoloma grade novi poredak bez ijednog odraslog bića. To se, ipak, ne događa, jer život u gradu nije manje zahtevan od golootočkog.

Srećom, pisac Uroš Dimitrijević bio je moj student kada sam

pre ravno deceniju započeo blistavu karijeru večitog asistenta na Filozofskom fakultetu i pošto sam ga upoznao kao inteligentnog, vedrog i duhovitog mladog čoveka, odmah sam bio uveren da će sve biti dobro i da se neće završiti distopijski kao kod Zamjatina, Hakslija ili Orvela. Čitanjem romana to se i potvrdilo, na najbolji način, kroz humor i surfovanje skejtom kroz priču o prijateljstvu i ljubavi tokom odrastanja u Nišu koji se suštinski ne razlikuje od bilo kog grada na svetu u kome su mladi relativno slobodni od brige o apsolutu.

Pošto nas je uveo u priču adolescentskog života Vuka Vojvodića, autor nas vodi kroz galeriju pitoresknih likova koji, bez obzira na godine, žive i razmišljaju kao tinejdžeri. Majka prednjači u tom mladalačkom duhu i svako jutro započinje preglasnim slušanjem Erike Badu, smatrajući da nije red da samo ona uživa, već ushićenje novim albumom omiljene kantautorke nesebično deli sa celim kvartom. Baduizam budi i njenog sina, i tako započinje gotovo svaki dan, ne/trazeni „čar na dar“ s mlekom, uzmi jer ne možeš da ga ostaviš. U kolopletu duhovitih priča jedna od glavnih, pored izbora fakulteta, neminovno je i ona o neophodnosti uspostavljanja „normalnog odnosa sa ocem“. Sinu nije lako, jer iako su roditelji razdvojeni, tata živi u istoj zgradi, da ne bi ugrozio već stečene navike. I to je jedan od razloga zbog kojih mama smatra da je nemoguće imati normalan odnos „sa tim čovekom“. Vukova je dužnost da to neprekidno pokušava, ali da nije skejta, teško da bi u životu bilo radosti i da bi se u budućnosti setio svoje mladosti. Rime su kao Rim, nužne i kad su trapave i tužne. Da ne bude zabune, majka je uvek u pravu, ona nije kriva za razvod: „Keva je prvo dugo sumnjala, a onda je poarovski skupila dokaze i jebala mu mater“. Simpatično, duhovito, ali zbog ovakvih „psovki“ hor moralnih čistunaca je bio zgrožen što je mladi Dimitrijević dobio nagradu „Politikinog zabavnika“ za najbolju knjigu za mlade objavljenu 2023. godine. Srećom, Uroša je sve to samo zabavljalo, nije mu palo na pamet da se izvinjava što je jezik naše omladine sličan jeziku matoraca.

Dok zemaljski dani teku pod nemilosrdnim suncem koje topi raspust kao sladoled, Vuk Vojvodić igra igrice s Dimketom koji uvek ima one najnovije i „svaku moguću konzolu na svetu“. Povremeno se viđa i s čaletom koji postepeno od negativca pridobija čitaoca i sina, čiji stari kompjuter koristi za kvalitativna istraživanja u psihologiji. Zapravo, čale otkriva „toplu vodu“ i bruka se objašnjavajući kako je igrao najjednostavnije igrice, ali to je mana poput one koju ima i Vukova keva, profesorka francuskog koja otkida na Eriku Badu i pokušava

da time inficira i komšiluk. Ona usput angažuje i prijateljice da pomognu njenom sinu u izboru životnog zanimanja, dok otac uspeva da se lično uključi u jednu dramatičnu pustolovinu svog jedinca, spasavanje skejta od čudnog samca koji pati od posttraumatskog sindroma i zbog toga želi da pate i svi drugi, od njega lično.

Glavna priča je negde drugde, ona je na dasci s točkićima koja život znači, skejtu koji voze Vukovi prijatelji u dvorištu Učitelj Tasine škole koje samo ograda odvaja od Saborne crkve u Nišu. Skejterima je Božja pomoć neophodna, kao i svima drugima, samo su oni toga svesniji, poput pilota. Za flet trikove najbolja je Ploča, parče betona pored terena za fudbal, nepoznate namene ali površine terena za odbojku, uzdignuto za jedan stepenik, što ga čini savršenim za skokove. Tu Vuk provodi dane sa Mitrom i Kaćom, a pojava devojke obećava čitaocu romansu, iako su njih troje međusobno samo najbolji prijatelji. Pošto je film „Žil i Džim“

klasika, pisac zadržava samo ime devojke – Katarina, ali uvodi nove likove koji će priču učiniti zanimljivijom: najpre Pikslu i već pomenutog Dimketa, a zatim, dok pored fontane u centru Niša uvežbavaju hilflip i nouzslajd, eto ti Bojane, ravno niotkuda, iz Amerike. Ispostavlja se da je i ona skejter, a to što izgleda kao mlađa Ališa Silverston, to joj nije neoprostiva mana. Uglavnom, dok zaustavlja dasku sa koje je Vuk upravo sleteo na trtičnu kost, Američanka naše gore list prvo uradi solidan oli, zatim šav-it bez skoka, da bi poentirala kačenjem nouzslajda i pri silasku doda još jedan šav-it. Nije neophodno da znate sve ove termine da biste shvatili da će se Vuk zaljubiti u Bojanu i njen stil, čist kao suza.

Ovde se zaustavljam i preporučujem od srca i ovo malo pameti, da se prepustite čitanju romana „Daske“ i saznate šta se to događalo glavnom junaku u leto pre dvadeset godina, „kad je svet još bio mlad“. Jer je ovo daska koja je nedostajala srpskoj ali i svetskoj književnosti, vreme je za vožnju.

Prilagođenost studentskih objekata osobama sa invaliditetom

Od izazova do primera pozitivne prakse

Dok za jedne fakultet predstavlja mesto da nešto nauče i steknu potrebne kvalifikacije, za druge je prilika da malo “pozajme vreme”, promene sredinu i steknu nove prijatelje. Ono što je većini zajedničko je to da sama zgrada, njena lokacija i priroda ne igraju ključnu ulogu prilikom odabira fakulteta. Međutim, za studente sa invaliditetom oni i te kako igraju ogromnu ulogu. Za njih, prilagođeni prostori i usluge nisu luksuz, već osnovni preduslov za uspešno obrazovanje i socijalizaciju.

Studenti sa invaliditetom spadaju u osetljivu vrstu populacije osoba sa invaliditetom. Prema zakonu o sprečavanju diskriminacije, osobe sa invaliditetom predstavljaju „Osobe sa urođenom ili stečenom fizičkom, senzornom, intelektualnom ili emocionalnom onesposobljenošću, koje usled društvenih ili drugih prepreka nemaju mogućnosti ili imaju ograničene mogućnosti da se uključe u aktivnosti društva na istom nivou sa drugima, bez obzira na to da li mogu da ostvaruju pomenute aktivnosti uz upotrebu tehničkih pomagala ili službi podrške.“ Ovaj zakon donet je 2006. godine, a pratila ga je velika borba organizacija civilnog društva i brojnih udruženja za ljudska prava.

Od tada, teži se konstatnom poboljšanju položaja osoba sa invaliditetom, među kojima su, naravno i studenti.

Rezultati ankete ukazuju na brojne izazove sa kojima se studenti sa invaliditetom suočavaju tokom studiranja, ali i na neke pozitivne aspekte. Najčešće prepreke uključuju fizičku nepristupačnost fakulteta (83%), društvenu isključenost (50%), i neadekvatne uslove na ispitima (33%). Polovina ispitanika smatra da fakultet ne pruža dovoljnu tehnološku podršku, dok 50% ocenjuje online platforme kao potpuno nepristupačne.

Diskriminaciju na fakultetu je iskusilo 50% ispitanika, dok 33% često oseća da njihove potrebe nisu uzete u obzir pri organizaciji nastave.

Iako većina (67%) ima mogućnost dodatnih termina ili posebnih uslova za polaganje ispita, problemi u studentskim menzama i domovima su izraženi – od fizičke nepristupačnosti do

neadekvatnih uslova.

Više od 80% ispitanika nije upoznato sa uslugama psihološkog savetovaništva, što ukazuje na potrebu za boljom informisanošću i prilagođavanjem.

Jovana Đukić - saveti za "preživljavanje" studentima sa invaliditetom

Jovana Đukić je studentkinja na Filozofskom fakultetu u Nišu, osoba u kolicima i veliki borac za prava osoba sa invaliditetom. Svojim iskustvom i angažmanom, Jovana ne samo da se bori za poboljšanje uslova na svom fakultetu, već i na širem društvenom planu. U razgovoru o svojim iskustvima na fakultetu, Jovana deli detalje o svakodnevnim izazovima, ali i o naporima da doprinese inkluziji i pristupačnosti za osobe sa invaliditetom.

Jovana ističe da je, sve do drugog semestra druge godine, nastava na fakultetu bila uživo i da su predavanja i vežbe često trajali do kasnih popodnevni sati.

"Imala sam sreće s lokacijom na kojoj sam iznajmljivala stan te mi je fakultet bio na sedam minuta od istog", kaže ona.

Zbog ove povoljne lokacije, Jovana nije imala većih problema sa dolaskom na fakultet, ali napominje da bi studenti sa invaliditetom koji žive dalje mogli naići na prepreke poput visokih ivičnjaka.

Prilazi i ulazi na fakultet uglavnom su prilagođeni osobama u kolicima, s izuzetkom dekanata, koji je potpuno nepristupačan. Jovana napominje da se situacija u zgradi fakulteta poboljšala u poslednjim godinama, posebno u pogledu liftova i pristupa višim spratovima.

"Zgrada fakulteta ima lift koji ide do 4. sprata, takođe postoji i

platforma koja korisniku ili korisnici kolica može omogućiti pristup novijem amfiteatru, što do pre neku godinu nije bilo moguće", objašnjava ona.

Ipak, naglašava da neki prostori, poput učionica na višim spratovima i pojedinih kabineta za konsultacije, ostaju nepristupačni zbog stepenica.

"Sve se to da rešiti pravovremenom komunikacijom sa predmetnim profesorom. Eto, što se sanitarnog čvora tiče, on je potpuno prilagođen i posebno naznačen za osobe korisnike/ce kolica, što je jako pohvalno", kaže ona.

Jovana se takođe osvrće na stavove osoblja fakulteta i svojih kolega prema osobama sa invaliditetom.

"Stav osoblja i kolega bio je vrlo pozitivan. To možda dolazi od toga što studiram socijalnu politiku i socijalni rad, koji često podrazumevaju veći nivo empatije i podrške", primećuje ona.

Ipak, napominje da je deo nastavnog osoblja bio iznenađen njenim prisustvom na fakultetu, što, prema njenom mišljenju, pokazuje da je još uvek potrebno raditi na podizanju svesti o potrebama osoba sa invaliditetom.

Kao svoj doprinos poboljšanju uslova na fakultetu, Jovana ističe vodič za brucoše koji je napisala za blog Filozofskog fakulteta, u kojem daje savete za "preživljavanje" na fakultetu.

"Moj mali doprinos i uticaj vidim kroz mini vodič za brucoše/kinje koji sam napisala za blog Filozofskog fakulteta u kojem dajem savete za 'preživljavanje'. Vodič je postao koristan izvor informacija za studente sa invaliditetom, tako da se nadam da će pomoći novim studentima da se lakše snađu u fakultetskom okruženju", izražava nade Jovana.

Kada je reč o tehničkoj podršci, Jovana ističe da fakultet poseduje rampe i liftove koji olakšavaju kretanje, što je veliki napredak. Takođe, ove godine je na Filozofskom fakultetu otvorena učionica za osobe sa invaliditetom, koja je opremljena štampačima i drugim pomagalicama, te se koristi i za sastanke udruženja studenata sa hendikepom.

"Učionica za osobe sa invaliditetom koja je opremljena štampačima kao i drugom opremom za rad, tu se održavaju sastanci udruženja studenata sa hendikepom", objašnjava Jovana, naglašavajući važnost ovog prostora za studente sa invaliditetom koji dolaze iz drugih gradova i kojima je potrebna podrška i informacije.

Kao ključne predloge za poboljšanje pristupačnosti, Jovana se zalaže za spuštanje ivičnjaka i postavljanje odgovarajućih rampi, ali i za unapređenje sanitarnih čvorova.

"Spuštanje ivičnjaka, postavljanje arhitektonski odgovarajućih rampi i pristupačan sanitarni čvor kao osnova svega", ističe ona. Prema njenom mišljenju, ovo bi bili osnovni koraci koji bi značajno poboljšali pristupačnost i kvalitet života studenata sa invaliditetom na fakultetu.

Akadska inkluzivna asocijacija - borba za prava studenata sa hendikepom

Danica Cvetković, članica Akadske inkluzivne asocijacije (AIA), ističe da je položaj studenata sa hendikepom u Srbiji u poslednjim godinama znatno poboljšan zahvaljujući kontinuiranim naporima za zagovaranje njihovih prava. Međutim, prema njenim rečima, *"i dalje postoji mnogo prostora za poboljšanje"*. Cvetković objašnjava da broj studenata sa hendikepom na visokoškolskim ustanovama raste, dok su afirmativne mere koje su uvedene pomogle da se izjednače uslovi i mogućnosti ovih studenata.

"Postoje afirmativne mere koje služe za izjednačavanje uslova i mogućnosti studenata sa hendikepom, kako bi ravnopravnije bili uključeni u studijske programe i kako bi fakulteti bili u stanju da pruže odgovarajuće vidove podrške studentima kojima je to potrebno", napomenula je Cvetković.

Ona podseća da afirmativne mere omogućavaju studentima sa hendikepom da, na primer, budu na budžetu sa osvojenih 36 ESPB poena, što je isto tako uslov za dobijanje stipendije, bez obzira na prosečnu ocenu. Takođe, mnogi fakulteti oslobađaju studente sa hendikepom od školarine, bez obzira na status finansiranja, a AIA se zalaže i za umanjenje cena stanarina za studente koji nisu ostvarili pravo na finansiranje iz budžeta Republike Srbije.

"Akadska Inkluzivna Asocijacija se zalaže za umanjenje ekonomske cene stanarina studentima sa hendikepom koji nisu ostvarili pravo na finansiranje iz budžeta Republike Srbije i time im u značajnoj meri pomaže već više godina", dodala je ona.

Međutim, Cvetković ukazuje da studenti sa hendikepom još uvek nisu dovoljno zastupljeni u studentskim parlamentima.

"Neki parlamenti čak ni nemaju članove koji su se izjasnili da imaju određeni hendikep, a ako ih i poseduju, ti studenti uglavnom prisustvuju samo nekolici sastanaka na kojima se diskutuje o sličnim temama, ali ne i o temama od opšteg značaja za studente", objašnjava Cvetković, naglašavajući potrebu za većim uključivanjem ove grupe u šire studentske diskusije.

Kada je reč o fizičkoj pristupačnosti objekata, Cvetković napominje da, iako većina fakultetskih zgrada, domova i menzi ima osnovne adaptacije kao što su liftovi, rampe i rukohvati, te prilagodbe često nisu dovoljno sveobuhvatne.

"Postoji rampa na ulazu u ustanovu, i lift ukoliko bi na primer, korisnik kolica želeo da se popne na viši sprat, ali postoje i delovi zgrade do kojih taj lift ne dopire ili i na samim spratovima postoji po par stepenika na ulazima u slušaonice, toalet i slično", ukazuje ona.

U boljim studentskim domovima, situacija je nešto bolja, sa prilagođenim sobama i toaletima, dok su čitaonice opremljene računarima sa specijalizovanim hardverom i softverom.

Cvetković takođe napominje da je, iako se u menzama trudimo da se ispoštuju individualne potrebe studenata, *"u malim menzama često nema dovoljno izbora"*, te da je bezglutenska hrana, na primer, često nedostupna.

Kada je reč o daljim mogućnostima za prilagođavanje, Cvetković predlaže da se proširi upotreba ŠV obrasca prilikom upisa na fakultet, na kojem bi studenti mogli da se izjasne o potrebnoj podršci.

"Na ŠV obrascu prilikom upisa na visokoškolsku ustanovu, postoji prostor da se studenti izjasne koji vid podrške im je potreban, međutim, ne sme ostati samo na toj formalnosti, već bi trebalo da se radi na obezbeđivanju odgovarajuće podrške ukoliko ih je student naveo", kaže Cvetković.

Takođe, AIA se zalaže za jačanje vršnjačke asistencije, koju vidi kao značajan faktor u procesu prilagođavanja, ali i za osnaživanje društva u celini, kako bi svi studenti bili ravnopravno uključeni.

"Popularizacija vršnjačke asistencije... bi takođe mogla biti značajan faktor prilagođavanja studentima sa hendikepom", smatra ona.

Pomenula je i pozitivne primere iz drugih zemalja, posebno vezane za vršnjačku podršku. U nekim zemljama, vršnjačka asistencija je postala integrisani deo studentskog života, a studenti koji se angažuju u toj oblasti mogu čak da dobiju i dodatne bodove ili priznanja za svoj volontarizam.

"Vršnjačka podrška na fakultetu postojanja je, pa to studentima bude kao neki vid volontiranja, društveno-korisnog rada, možda čak i za neke dodatne poene", ističe Cvetković, napomin-

jući da se u tim zemljama, uz vršnjačku asistenciju, razvijaju i centri koji se bave prilagođavanjem literature za studente sa hendikepom, kroz skeniranje, audio konverziju i druge oblike pomoći. Iako takve opcije postoje i u Srbiji, ona smatra da je potrebno raditi na njihovom unapređivanju i osavremenjivanju.

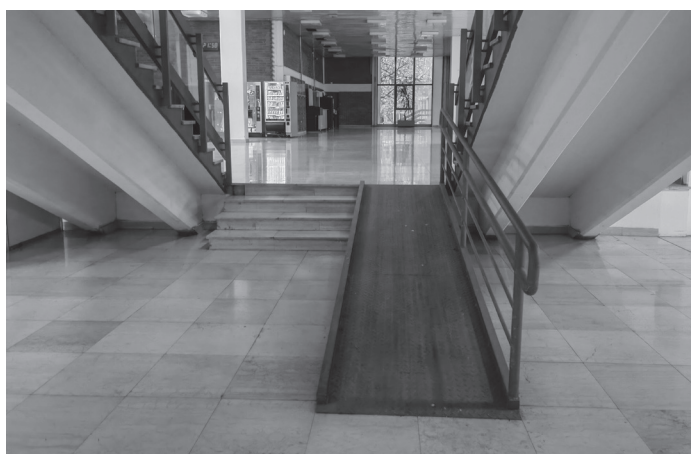
Na kraju, Cvetković se osvrnula na inicijative koje je AIA preduzela u cilju poboljšanja položaja studenata sa hendikepom. Tako je na inicijativu AIA osnovan Univerzitetski centar za studente sa hendikepom, koji studentima pruža mogućnost prevoza.

Sport u kolicima

Studenti sa invaliditetom gotovo svakodnevno se suočavaju sa brojnim izazovima. Međutim, uz podršku adekvatno edukovanih profesora, proces visokog obrazovanja ne predstavlja im dodatno opterećenje. Neki od njih bave se i paraolimpijskim sportovima, gde često ostvaruju zapažene rezultate i motivišu druge studente da se aktivno uključe u različite sfere društva. Značaj obrazovanja i sporta kao celine ogleda se u mogućnosti da studenti sa invaliditetom prevaziđu barijere i stvore ravnopravne šanse za lični razvoj i doprinos zajednici.

Prof. dr Marko Aleksandrović, profesor na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja u Nišu, stručnjak je u oblasti adaptirane fizičke aktivnosti i sporta osoba sa invaliditetom, kao i prvi doktor nauka košarke u kolicima u Srbiji i na Balkanu. Zajedno sa dr Miljanom Hadžovićem i uz podršku mr Kozomare, osnovao je 2017. godine klub košarke u kolicima "Nais" – jedini takav klub u Srbiji koji su osnovale osobe bez invaliditeta.

„Nije nepoznanica da su poznati paraolimpijci, čak i oni koji su osvajali paraolimpijske medalje, bili naši studenti koji su

pohađali neke naše programe, bilo da su osobe sa paraplegijom, kvadriplegijom ili sa smetnjama vida ili sluha,” navodi dr Marko Aleksandrović.

Na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja u okviru osnovnih, master i doktorskih studija za sportske trenere postoji šest predmeta iz oblasti adaptiranog fizičkog vežbanja i sporta osoba sa invaliditetom. Studenti kroz praksu stiču primenljiva znanja.

„Sportom osoba sa invaliditetom i adaptiranim fizičkim vežbanjem bavim se od 2009. godine. Tokom studija na fakultetu nisam imao predmete iz te oblasti; to je uvedeno kasnije zahvaljujući angažovanju profesora dr Aleksandrovića. Trenutno u našem klubu imamo troje studenata koji su dugo aktivni,” kaže dr Miljan Hadžović.

Anja Stamenković, studentkinja četvrtе godine na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja, kroz izborne predmete otkrila je košarku u kolicima i od tada ne propušta nijedan trening. Ona je jedina žena u Srbiji koja trenira i takmiči se u ovom sportu.

„Na drugoj godini studija imali smo predmet sport osoba sa invaliditetom. Naš zadatak bio je da prisustvujemo treninzima kao vid interaktivne nastave. Meni se to dopalo, krenulo mi je dobro, pa su mi ponudili da ostanem u klubu. Već dve godine redovno dolazim na treninge i to mi prija. Na početku je bilo izazovno dok sam se privikavala na kolica jer je potrebna velika snaga gornjeg dela tela, ali najvažnija je bila snažna volja,” ističe Anja.

Primer uspešne prakse je i Nemanja Tadić, bivši student strukovnih studija na daljinu, koji ima visoku amputaciju noge.

„Nemanja je 2016. godine, na Evropskim studentskim igrama, kao predstavnik našeg univerziteta osvojio nekoliko zlatnih medalja u plivanju. Na tom takmičenju učestvovao je i u parastonitenisu, a naredne godine u univerzitetske igre biće uključena i košarka u kolicima, za mušku i žensku konkurenciju,” dodaje Aleksandrović.

„Potrebna je sistemaska podrška za uključivanje dece i mladih sa invaliditetom u sport. Trenutno nema dovoljno resursa za ovo, iako na našem fakultetu imamo kapacitete i stručnjake za rad. Trebalo bi obezbediti sredstva za profesionalce koji bi radili sa ovim mladim ljudima, jer je reč o specifičnim sportovima koji zahtevaju individualni pristup,“ zaključuje Aleksandrović.

„Za košarku u kolicima potrebna je velika snaga i mogu reći da je imam više nego ikad. Pored toga, osećam se bolje, bolje spavam, imam manje kilograma i poznajem mnogo dobrih ljudi. Uvek kažem – ili sedi kući i dosađuj se, ili izađi napolje,” poručuje Aleksandar Marinković, uspešni mladi košarkaš u kolicima.

Република Србија
Министарство
информисања и
телекомуникација

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије-Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Realizacija ovog projekta je podržana od strane Grada Niša.

Razgovarao: Vuk Jovanović

Intervju: Milica Kostić

Akademik fitness centar – mesto gde smo svi jednaki

Invalidnost, kao i mnogobrojne osetljive teme danas, su nažalost počele da budu tabu-teme, i teme o kojima se sve manje priča. Zbog ne govorenja o ovakvim temama, ljudi zbog neznanja formiraju stereotipe i predrasude prema osobama koji nisu isti kao oni i vrlo često dolazi do diskriminacije koja ne treba da bude deo našeg modernog sveta. Povodom toga, mlada grupa ljudi iz Niša se odlučila da krene na put koji će srušiti sve barijere o radu sa ljudima sa invaliditetom. Osnovan je „Akademik Fitness centar“ koji, jedini u ovom delu Srbije, radi i sa osobama koji imaju fizički hendikep ali i naravno i prima osobe koje su zdrave i bez invaliditeta.

O otvaranju, ovog univerzalnog projekta, pričali smo sa trenerom i jednom od osnivača „Akademika“ – Milicom Kostić. Milica je, inače, diplomirani profesor sporta i fizičkog vaspitanja i licencirani fitness trener za osobe sa invaliditetom i sa nama je podelila detalje rada ovog fitness centra.

Kako je počelo Vaše interesovanje za fitness, sta te nateralo da izabereš baš tu profesiju?

Ceo svoj život provela sam u sportu samim tim sam se nosila sa povredama koje su sastavni deo sporta. Moj prvi susret sa fitnessom je bio baš iz tih razloga da rehabilitacijom (vežbama) saniram svoju povredu. To je bio moj prvi susret sa fitnessom i rodila se ljubav prema fitnessu i želja da drugima pomognem kao što sam sebi. Kada kreneš da radiš ono što voliš, posao

prestaje da bude posao, u fitnessu sam pronšla sebe. Nisam gledala na radne sate, uživala sam u tome da pomognem drugima.

Na fitness gledam ne samo kao na fizički izgled, već je na prvom mestu zdravlje. A nakon toga dolaze rezultati u vidu fizičkog izgleda ali i u vidu koncentracije na poslu, učenju, rešavanju problema, jednostavno klijenti se osećaju bolje u svakom pogledu. To je moj uspeh i moj podstrek za rad.

Možete li nam reći koje sve zaslužan za osnivanje ovog projekta koji je ugledao svetlost dana?

Ideja o fitness centru postoji već godinama i znala sam da će se to jednog dana ostvariti. Međutim, kada sam se susrela sa osobama sa invaliditetom i iskreno uživala u radu sa njima, taj dan je bio sve bliži jer se sama ideja razvila u nešto više i da ceo projekat „Akademik“ bude inkluzivni fitness centar gde će osobe sa i bez invaliditeta vežbati zajedno.

U čemu vidite prednosti „Akademika“ u odnosu na druge teretane/fitness centre?

Akademik fitness centar i tim ljudi traži najbolji način kako da napreduje svakoga dana. Ne volimo da „kritikujemo“ druge centre, a prednost može biti stručan tim ljudi koji se već godinama edukuje u radu sa osobama sa invaliditetom, tako da pored rada sa klijentima bez invaliditeta, radimo i sa povredama kičme, diskus hernijom, kao i drugim povredama i naravno sa osobama sa invaliditetom, a eto koristimo priliku da pozovemo i druge centre da sarađujemo i ponudimo rešenja u radu sa OSI.

Radite i sa osobama sa invaliditetom, kako je protekao Vaš prvi susret sa njima?

Prvi susret sa osobama sa invaliditetom protekao je mnogo bolje nego što sam očekivala. Ustvari nisam ni znala šta mogu da očekujem jer nisam imala nikavog iskustva. Nažalost slika u Srbiji kada su OSI u pitanju je, pa da kažem tako „iskrivljena“ i gleda se kao na osobe kojima je potrebna stalna pomoć i asistencija.. Međutim, ja sam se susrela sa ljudima i decom pre svega koja su itekako spretna, voljna za rad, želja je ogromna kod svih njih bila da napreduju, da su i mene motivisala dodatno da uživam u svom poslu. I dan - danas kada radim sa klijentom bez obzira koji je invaliditet u pitanju, nakon svih tih sati ne osećam se umorno vec stvarno ispunjeno.

Da li osobe sa invaliditetom zahtevaju veću pažnju prilikom treninga i vežbanja?

Rad sa osobama sa invaliditetom pre svega zavisi od samog invaliditeta. Pristup je samo drugačiji tj. asistencija kod nekih vežbi, ovako zaista ne postoji razlika, volje i motiva uvek ima i svaki napredak je primetan što tera i mene kao trenera, da se dodatno edukujem i ucim o radu sa OSI i napredujem u samom fitnessu.“

Pored treninga, koliko je bitna pravilna ishrana?

Ishrana je bitan faktor ukoliko želi da se napreduje, ne samo u fizičkom izgledu već u svakom pogledu. Mora da se vodi računa o svom telu, trening traje sat vremena u toku dana, a ostatak se reguliše pravilnom ishranom, odmorom i snom. Tako da ishrana je veoma bitna i bez nje napredak na samom treningu je dosta sporiji, a nekada i jedva primetan.

I na kraju, Vaša poruka ljudima, šta ih očekuje ako se odluče da dođu u „Akademik“ da vežbaju?

Rečenica koju najčešće čujemo u našem centru: “ U „Akademiku“ atmosfera je uvek domaćinska“. To nas raduje jer to i jeste bio jedan od ciljeva. Volimo da se svi osećaju prijatno, da uživaju u treningu, razgovoru sa drugim vežbaticima i trenerima, da vide da inkluzija jeste ostvarljiva i kada napuste centar na kraju treninga, da se osećaju bolje pre nego su i došli na sam tening. Ako nam ne verujete, dođite i sami se uverite.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије- Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Realizacija ovog projekta je podržana od strane Grada Niša.

Piše: Aleksandar Stošić

Od kladionica do zavisnosti

Preko tiketa do zvezda

Sve je krenulo od hipodroma i konjičkih trka, preko uličnih borbi petlova do klađenja na omiljeni fudbalski tim, a danas imamo i mogućnost onlajn uplaćivanja opklada na bilo koji sport; paleta mogućnosti je raznovrsna a ljudska priroda je ostala ista. Savremena mesta za klađenje spolja krase šljašteće svetlosne reklame, dok su enterijeri uređeni poput kafića, sa mogućnošću naručivanja hrane, alkoholnih i bezalkoholnih pića i godinama unazad postaju mesta gde konzumenti provode slobodno vreme a kladionica postaje ciljano mesto izlaska.

IGRA

Neki istoričari kulture i civilizacije, tvrde da je igra starija od rada i da je čovek na stepenu razvoja prvobitne svesti najpre naučio da se igra, pa tek onda da radi. Igra je bitna potreba ljudi a kockarske igre su deo igara, tzv. igre na sreću, tako da je teško doći do preciznih kriterijuma kada kockanje izlazi iz tih okvira i postaje devijacija.

Za Alea igre, tj. kockarske igre je posebno karakteristično

postojanje neizvesnosti oko rezultata igre, što je vezano za događaje na koje igrači ne mogu da utiču pa ishod u velikoj meri zavisi od sreće. Kod kockarskih igara je problem u tome što se iz sveta igre naglo sklizne u svet realnosti i što takve igre dovode do nepovoljnih psiholoških, ekonomskih i socijalnih posledica. U principu, kockanje/klađenje je dobrovoljno učešće u međusobnom prenošenju, dobijanju i

gubljenju novca, putem različitih vidova igara.

Mnogi igrači na sreću ulažu više nego što to njihove materijalne mogućnosti dozvoljavaju, očekujući naravno dobitak. Do ove pojave najčešće dolazi u vremenima društvenih kriza kada se povećava broj igrača na sreću, koji u realnom životu imaju manje šansi za uspeh. Sa društvenim krizama povećavaju se ekonomski motivi kod siromašnijih društvenih slojeva, čiji je ekonomski i društveni status do te mere nepovoljan da su oni u potpunosti osujećeni da radom stiču sredstva za život, pa se uzdaju u sreću i slučaj.

ZAVISNOST

Uglavnom počinje kao vrsta zabave, Loto, Bingo i tzv. grebalice, do toga da je sa uplaćenih 50 dinara u kladionici hipotetički moguće dobiti sumu koja se meri hiljadama dinara. Određeni procenat dece se sreće sa listama i listićima za klađenje u svom domu gde roditelji popunjavaju listić tipujući na određeni sportski tim ili pojedinca, a mogućnosti za prognozu su raznovrsne. Ne može svako ko zakorači u kladionicu da postane zavisnik, ali postoje osobe kod kojih tokom vremena i u zavisnosti od sklopa ličnosti, finansijske i porodične situacije, može da se razvije ozbiljan oblik zavisnosti, sličan onoj o alkoholu ili raznim vrstama opijata.

Konstantni stres zbog klađenja i gubitak novca mogu negativno da utiču na mentalno zdravlje pojedinca, izazivajući anksioznost, depresiju i druge probleme. Zavisnost od klađenja i kockanja, poznata kao patološko kockanje, karakteriše se neprestanim porivom za klađenjem, gubicima kontrole i nastavkom klađenja uprkos negativnim posledicama.

Prema istraživanju Instituta za javno zdravlje „Milan Jovanović Batut“ iz 2018. godine procenjuje se da je problem patološkog kockanja prisutan kod 44.000 do 97.000 ljudi starosti od 18 do 64 godine.

Ovaj oblik zavisnosti često dovodi do društvene devijacije, jer pojedinac može zapostaviti odgovornosti prema poslu, porodici ili obrazovanju. Finansijski gubici izazvani kockanjem često vode do ekonomske nestabilnosti. Takođe, zavisnost od kockanja može izazvati socijalnu izolaciju, narušavanje međuljudskih odnosa i doprinosi pojavi drugih oblika ponašanja koji se smatraju devijantnim, jer se nadovezuju na oblik zavisnosti; veoma lako se sklizne u neku od kriminalnih aktivnosti zarad sticanja materijalnih dobara koja mogu da obezbede produžetak igre.

MANIPULACIJA

Kladionice koriste marketinške strategije koje mogu manipulirati pojedincima, podstičući ih na rizične opklade i dodatno povećavajući rizik od gubitaka. Mnoge javne ličnosti, prevashodno proslavljeni glumci i sportisti, često se koriste kao ambasadori brenda kako bi privukle pažnju i povećale popularnost kladioničarskih platformi. Kao lica koja su prepoznatljiva i samim tim, bliska ljudima kraj malih ekrana, nose veliki stepen odgovornosti svojim pojavljivanjem u reklamama za kladionice i kazina, jer ih obični čovek doživljava prevashodno kao osobe od autoriteta a prema njima gaji, usled iracionalnih mehanizama, i izvesnu dozu poverljivosti i bliskosti.

Međutim, ova praksa može imati kontroverzne efekte, jer mislim da doprinosi normalizaciji kockanja, doprinosi stvaranju pozitivnog imidža i ima poguban uticaj na generacije koje tek dolaze i stasavaju bez obzira na štetnosti koje kockanje samo po sebi nosi.

Priredivači igara u Srbiji reklamiraju se na osnovu važećeg Zakona o oglašavanju, gde je propisano da tokom i najmanje deset minuta pre ili nakon emitovanja dečije emisije, odnosno emisije namenjene maloletnicima, naročito nije dozvoljeno emitovati oglasne poruke kojima se između ostalog preporučuju igre na sreću. Međutim, logično mi se nameće sledeće pitanje, koliko zapravo dece prati bilo koju fudbalsku utakmicu ispred tv ekrana?

Izgleda da je zakon ipak na "njihovoj" strani.

ŠTA OSTAJE?

Da bismo smanjili štetne efekte klađenja i pojavljivanja javnih ličnosti u reklamama za kladionice, potrebno je preduzeti konkretne korake. Regulatorne agencije moraju da pooštire kontrolu nad oglašavanjem vezanim za klađenje, treba ograničiti ili potpuno suzbiti učesće poznatih ličnosti u takvim kampanjama i pre svega edukovati javnost o rizicima koje klađenje može da donese.

U krajnjem slučaju, ključno je podići svest o potrebi odgovornog pristupa igrama na sreću i razviti podršku za osobe koje pate zbog patološkog problema sa klađenjem. Kroz određene napore tela koja regulišu igre na sreću, javnih ličnosti i apela društvenih zajednica, možemo stvoriti okruženje koje promovise zdrave životne stilove i čuva dobrobit pojedinca i društva u celini, bez kladionica koje niču na svakom koraku.

Šta je pseudoistorija i zašto je opasna?

Istorija ili iluzija?

Moć pseudoistorije u oblikovanju stvarnosti

Pseudoistorija predstavlja oblik iskrivljene istorije koja se uglavnom služi selektivnim korištenjem činjenica, izostavljanjem konteksta kao i predstavljanjem netačnih informacija, a sve u cilju prezentovanja pojednostavljene ili romantizovane slike istorijskih događaja. Takvi narativi zanemaruju složenost samih istorijskih događaja, selektivno izveštavaju o njima, ne služe se naučnim metodama, te neke pojedinosti preuveličavaju ili minimalizuju.

Ovakav koncept istorijskog prikaza može negativno uticati na na javno razumevanje i edukaciju. I ako pseudoistorija, kao jedna od mnogih oblika pseudonauke, koristi potvrđene činjenice, to radi ciljano kako bi pre naglasila doprinos jedne osobe ili jednog događaja, a pritom se zanemaruje celokupna slika poput uticaja okolnosti, društvenog i kulturnog konteksta.

Takvi prikazi istorije imaju gotovo mitski status i smatraju se obmanjujućima iz razloga što u svom pripovedanju koriste stereotipe i pogrešne predstave o tome kako nauka zapravo funkcioniše.

Manipulacija prošlošću: Kako se istorija koristi kao oružje?

Mimo skorašnjoj popularizaciji ovog fenomena, pseudoistorija svoje korene ima u dalekoj prošlosti. Ona se vezuje za prva tumačenja istorijskih događaja. Sam cilj nije naročito drugačiji ni sada, a vezuje se za oblikovanje kolektivnog identiteta i ostvarivanje političkih ciljeva.

Drevne zajednice su bile prve koje su koristile pseudoistoriju koja je bila predstavljena u formi mitova i legenda. Mnoge drevne civilizacije su stvorile priče o božanskom poreklu svog vladara, a sve kako bi njegova moć i autoritet mogli biti opravdani. Srednji vek je takođe bio obeležen pseudoistorijskim narativima gde su se vladari vezivali za biblijske lično-

sti, a opet u cilju pravdanja moći onoga ko je vladao državom. Jedna od ključnih era pseudoistorije je zapravo era nacionalizma koja je bila primarna za stvaranje nacionalnog identiteta. Savremena pseudoistorija, koja se vezuje za 20. i 21. vek je obeležena političkom propagandom, te se ona vezuje za različite premiere poput negiranja jednog od najvećih genocida ikada, Holokausta. Ovakvi primeri ukazuju na to da se pseudoistorija, i ako različita kroz vekove, najčešće vezuje za opravdanje i veličanje nekoga ili nečega, dok se širi kontekst ostavlja po strani, te da je ona vremenom postala moćno oružje za manipulisanjem javnošću i oblikovanje ideologija.

Mi Srbi smo starosedeoci Balkana, nema doseljavanja nikakvih slovena. Bile su sitne migracije, ponekad, istovetnog stanovništva. Sve ostalo su laži.

Metode i strategije pseudoistorije

Pseudoistorija se koristi širokim spektrom metoda i strategija u postizanju svojih ciljeva. Neki od ključnih načina širenja ovakvih narativa jeste manipulacija istorijskim podacima i izvora kao i korišćenje emocionalno privlačnih priča i teorija zavere. Oslanjajući se na fragmente istorijski potvrđenih činjenica, i na netačne priče, pseudoistorija izostavlja ključne kontekste pri opisivanju događaja. Širi narativ biva istrgnut, a nameću se nepotvrđene informacije koje služe kako bi podržale određene ideje i stavove jednog naroda, društva, ili pojedinca. Preuveličavanje događaja i ličnosti, kao i njihovo romantizovanje može dovesti do iskrivljene slike istorije javnosti. Ova taktika može imati direktni uticaj na emotivni naboj priče i njegovo prihvatanje u javnosti, te kao takva ima važno mesto u metodama manipulacije. Pored toga, fenomen poput senzacionalizma, misterija, teorija zavere i sakriven-

ih činjenica takođe igraju važnu ulogu u pseudoistoriji upravo zbog svoje dinamike i efekta uzbuđenja i znatiželje. Fokusranje na emocije poput straha, paranoje, neizvenosti, s jedne strane, i znatiželje, ponosa, saosećenja, s druge strane, predstavlja taktiku koja dovodi do značajnog uticaja na svet javnosti. Razumevanje i prepoznavanje ovih metoda su ključni pri kritičkom razmišljanju i ispitivanju pseudoistorijskih tvrdnji.

Pronađena je originalna biblija prilikom otkopavanja arheološkog lokaliteta Desić, planina Cer, Srbija. U njoj se nalazi od tumačenja slogovnog protopisma Lepenskog Vira do Nina Neba Roda i sumerskoga epa čije je pravo ime Šumarski ep. Tačno je da su bili veliki gresi na dalekom istoku zbog čega je učitelj (Ur) Nino bio pozvan u grad Bela (Belgrade) da povede ekspediciju koja će da privede KA Ra (disciplinuje) kult Kali Ma u tadašnjoj Dravidiji a današnjoj Indiji.... Zdravi Živi, Svako dobro. Sve vam se radovalo životu i pozdrav.

Sociološki aspekti: Uticaj na društvo i kolektivnu svest

Iz sociološke perspektive, pseudoistorija je postala moćno oruđe za kovanje i učvršćivanje kolektivnih identiteta. Ona se može posmatrati kao sredstvo za oblikovanje narativa u cilju odgovaranja potrebama sadašnjosti, ali i kao narativ koji reinterpretira prošlost kako bi podstakao osećaj zajedničke pripadnosti, ponosa i jedinstva među svojim pristalicama. Prema rečima Žikice Simića: „Kolektivi (nacionalni, religijski, politički) svom istorijskom nasleđu pristupaju na sasvim drugačiji način - više mitološki nego naučno. Njihov cilj nije istina, već zadovoljavanje određenih socio-psiholoških potreba za homogenizacijom i kohezijom, tj. za pripadanjem određenom kolektivitetu, izgradnji kolektivnog identiteta“.

apsolutno netacno. Ja cu djake uciti kako pise u kvazi udzbenicima ali cu im ponuditi i autohtonu tezu. Interesantno da se njih 90% opredeljuje za autohtonu. Nema veze. Jedva cekam da Bog otkrije sve pa da se mudrovanja prekinu.

38 m Like Reply

Ovaj pristup, usmeren na stvaranje kolektivne svesti i identiteta, zanemaruje ili minimizuje objektivnu istinu koja bi trebala da bude temelj naučnog istraživanja.

Takav pristup istoriji postaje posebno izražen u društvima koja se suočavaju s krizama identiteta, bilo zbog političkih, kulturnih ili ekonomskih faktora. Male nacije, koje nemaju značajan uticaj na globalne tokove, često kompenzuju svoju skrajnutost kroz stvaranje velikih narativnih predstava o svojoj izuzetnoj prošlosti. U tom procesu, prošlost se ne doživljava kao skup faktografski utvrđenih događaja, već kao temelj za izgradnju političkog i kulturnog identiteta. Sociološki gledano, ova praksa nije samo kulturna ili politička; ona je duboko ukorenjena u psihološkim potrebama koje proizlaze iz osećanja nesigurnosti ili marginalizacije. Za mnoge male nacije ili etničke grupe, izgradnja „velikih“ narativa o prošlosti postaje način kompenzacije za njihov politički, ekonomski ili kulturni položaj u svetu.

Marginalizovana društva, koja obično čine male nacije i države, bez naročitog uticaja na globalne, svetske i evropske tokove, obično tu svoju političku, ekonomsku i kulturnu skrajnutost i inferiornost kompenzuju megalomanskim i mitološkim predstavama o svojoj izuzetnoj vrednosti, ističe Simić.

U tom procesu, prošlost postaje selektivno rekonstruisana, preispitivana i često dramatično promenjena da bi se uklopila u ideološke narative koji omogućavaju pojedinim grupama da se distanciraju od drugih.

Sa pojavom interneta i ekspanzijom alternativnih medija, ovakvi narativi lako pronalaze široku publiku i postaju još prisutniji kroz društvene mreže.

U ovom veku takvi narativi bivaju značajno podržani najmod-

ernijom i najmoćnijom komunikacijom tehnologijom. Naime, sa nicanjem i naježdom alternativnih medija koja omogućuje Internet, mnogi sumnjivi stručnjaci i autoriteti, čak i zabavljači, gostuju na internet portalima koji plasiraju populističke priče i teorije zavere koje zabavljaju najširu publiku. Efektni isečci iz takvih emisije se dodatno šire na svim platformama društvenih mreža (facebook-u, instagramu, tiktoku) gde doživljavaju veliku gledanost i bivaju masovno komentarisani i lajkovani, objašnjava Simić.

Simić dodaje da obrazovni programi često služe kao kanal za širenje ovih narativa i objašnjava kako predmeti vezani za nacionalnu istoriju često selektivnu prikazuju prošlost, naglašavajući žrtve i stradanja svog naroda, dok zanemaruju ili minimiziraju patnje drugih naroda. Zajednice kroz ove narative kreiraju razlike koje služe kao osnov za izgradnju kolektivnog identiteta. Ovakva interpretacija istorije u kojoj su razlike između naroda naglašene ili čak izmišljene, ne samo da stvara osnovu za nacionalnu solidarnost, već često vodi do diskvalifikacije ili demonizacije drugih naroda, koji se prikazuju kao manje vredni, inferiorni ili opasni.

Naime, u takvim sadržajima svoj narod se selektivno i subjektivno prikazuje u u pozitivnom svetlu tako što se govori o o njegoim žrtvama, stradanjima, patnjama i doživljenoj istorijskoj nepravdi od drugih naroda, dok nema reči o tome kako su drugi narodi doživeli, savladavanje istorije iz drugog ugla, ističe Simić.

Pseudoistorija, dakle, nije samo proizvod prošlih događaja, već i trenutnih socioloških potreba, čiji je cilj da se očuva i ojača socijalna povezanost unutar zajednice, dok istovremeno stvara osnovu za kolektivno razlikovanje u odnosu na „druge“.

Karta nije tačna, jer je Grčki jezik opstajao do tada samo na Platonovoj akademiji na kojoj se učili na Jonskom dijalektu, dok je veći deo naroda govorio tadašnjim Slovenskim jezikom. Dok je luturgijski jezik bio Aleksandrijski Koine potpuno nezavisan od Grčkih dijalekata, koji postaje oficijelni jezik Novog Rima umesto dosadašnjeg Latinskog jezika.

4d Like Reply

4

Psihološki efekti pseudoistorije: Zašto je tako privlačna?

Pseudoistorija moćna je sila koja suptilno oblikuje osećaj pripadnosti i individualnog identiteta. Kada pseudoistorija ponudi grandioznu, često fikcionalizovanu verziju prošlosti – na primer, mitsko „zlatno doba“ – ona postaje emocionalna osnova identiteta. Ovi narativi često ispunjavaju duboko usađenu čežnju za ponosom i zajednicom, posebno u vremenima neizvesnosti ili društvenih prevrata.

Na primer, pojam izabranog naroda ili loze slavnih predaka često podstiče osećaj superiornosti nad drugima. Takvi narativi ne samo da jačaju lojalnost unutar grupe; oni mogu aktivno negovati neprijateljstvo prema onima koji se smatraju „autsajderima“. Ovo stvara oštar mentalitet „mi protiv njih“, gde su predrasude i netolerancija ukorenjene u izmišljenim istorijskim izveštajima. To je recept za lomljenje društva, pravi Molotovljev koktel dezinformacija.

Druga ozbiljna psihološka posledica pseudoistorije je erozija kritičkog mišljenja. Kada se ljudi naviknu da prihvataju emocionalno nabijene, jednostrane priče bez preispitivanja njihovih izvora, njihove analitičke sposobnosti atrofiraju. Teorije zavere isprepletene sa pseudoistorijom, na primer, često su majstorski konstruisane da izgledaju uverljivo, koristeći pažljivo odabrane isečke činjenica izvučenih iz njihovog konteksta.

Posledice pseudoistorije nisu ograničene samo na pojedinca. Obrazovni sistemi, mediji i javni diskurs postaju zagađeni dezinformacijama; kritičku analizu često zamenjuje bespogovorna vera u „autoritete“ koji prodaju pseudoistorijske narative. Društva koja nisu u stanju da se suoče sa ovim problemom rizikuju da izgube svoju intelektualnu slobodu i postanu lak plen za manipulativne elite. To je klizava padina, koja vodi do distopijskog pejzaža gde je istina žrtva izmišljenih narativa.

Laž u službi istorije: Kako prepoznati pseudoistorijske zamke

Za razlikovanje prave istorije od njenog pseudo-parnjaka potrebno je pronicljivo oko, oštra svest o metodologijama i zdrava doza skepticizma. Dok pseudoistorija često privlači pažnju svojim dramatičnim duhom i revolucionarnim tvrdnjama gotovo uvek joj nedostaje naučno utemeljenje i metodološka strogost.

Jedno od najeklatantnijih odavanja pseudoistorije je njeno

rukovanje dokazima. Prava istorija se oslanja na proverljive izvore, dok se sa druge strane, pseudoistorija često oslanja na mutne, neutemeljene tvrdnje. Senzacionalistički ton je još jedan izdajnički znak. Naslovi koji vrište: "Istorija ne želi da ovo znate!" ili "Otkrivena zabranjena prošlost!" su dizajnirani da privuku čitaoce, ali ove tvrdnje daju prioritet senzacionalizmu nad istinom. Iako naizgled nude intrigantne perspektive, oni na kraju potkopavaju nijansirano razumevanje složenosti prošlosti; nude pojednostavljenu, često obmanjujuću, karikaturu.

Pseudoistorija često pati od selektivnosti. Umesto da prihvate višestruku prirodu istorijskih događaja, pseudoistorijski narativi biraju samo one informacije koje podržavaju njihove unapred zamišljene ideje. Kontradiktorni dokazi se ili zgodno ignorišu ili odbacuju kao deo navodne „zavere“ za suzbijanje „istine“. Ovo stvara iskrivljenu, nerealnu sliku prošlosti, često izostavljajući ključne detalje i kontekstualne nijanse – poput slagalice kojoj nedostaju vitalni delovi.

Iako naizgled bezopasna, ova vrsta istorije nije samo problematična; to je potencijalno opasno, izvtanje istine da bi služilo političkim ciljevima. To je moćno oružje, sposobno da podstakne sukob i podriva društvenu koheziju.

Istina kao vodič za budućnost

Podmuklo puzanje pseudoistorije predstavlja značajnu pretnju društvenom blagostanju, koja grize temelje istine i razumevanja. Namerno izvtajajući istorijske činjenice, seje razdor, podstiče polarizaciju i sa alarmantnom lakoćom manipuliše kolektivnom svešću. Selektivno biranje događaja, koji često služe uskim političkim ili ideološkim agendama, podriva svako objektivno razumevanje prošlosti, ostavljajući ljude na putu u moru dezinformacija. Takvi narativi, iako neuguju osećaj pripadnosti grupi, često to čine na štetu istine, često demonizujući spoljne grupe u tom procesu – što je zaista otrovno piće.

Opasnosti pseudoistorije sežu daleko od pukih istorijskih netačnosti; aktivno nagriza kritičko mišljenje i javni diskurs. Korišćenjem emocionalno rezonantnih narativa i teorija zavere – često prekrivenih maskom „alternativnih činjenica“ – pseudoistorija širi dezinformacije poput požara, posebno u

vremenima političke i ekonomske neizvesnosti. Razlikovanje činjenice od izmišljene fikcije postaje herkulovski zadatak, sizifova borba protiv lavine pažljivo konstruisanih laži.

Borba protiv ove podmukle pretnje zahteva višestruki pristup, zajednički napor da se društvo vakciniše protiv virusa istorijske distorzije. Demistifikacija pseudoistorijskih narativa, razotkrivanje njihovih zabluda i manipulativnih taktika, ključno je za očuvanje društvene kohezije i očuvanje intelektualnog integriteta.

Djuradj B je jedna od najznacajnijih licnosti toga doba,ovo je cuveni podvig srbske Despotovine kada je stala na put Vatikanu i osujetila 1.pokusaj uspostavljanja Novog svetskog poretka.U to vreme centar onoga sto je danas poznato citavom Svetu kao "Z",je bila srbska despotovina i to ne slucajno,centar Z u srednjem veku bila je srbska carevina jer su svi srbski srednjovekovni vladari bili Z-cuvari loze Davidove koja nije jevrejska,kao sto ni Davidova zvezda nije njihova vec su je oteli a srbsku istinu sakrili.Svi vladari srednjeg veka,zakljucno sa Djurdjem su bili direktni i pravi Merovinzi iz loze Davidove ,iz plemena Venijamin,i cuvari Grala,cuvari loze odakle je Risto Venijamit (pravi Isus)i Majka Bozija.S Nemanja je 11.koleno Rista i svi njegovi potomci,kao i potomci po anzujskoj zenskoj liniji..proslog leta je javno obelodanjeno,to je pravi razlog zasto nas mrze i sve su nam falsifikovali,kako kalendar,tako veru, istoriju i poreklo ali doslo je vreme da s

10 нових коментара у битке

Oвај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије- Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Razgovarao: Jovan Manojlović

Intervju: Prof. Dr Boris Stojkovski

Pseudoistorija je ubojit alat za ideološku, političku i šovinističku propagandu

Šta je pseudoistorija i kako se razlikuje od naučne istorije?

Negde već sama reč kaže. Pseudo je na grčkom nešto što je lažno, dakle ako bismo definisali u jednoj reči ili sintagmi to je lažna istorija. No, sam pojam je nešto komplikovaniji. Pseudoistorija predstavlja nenaučni pogled na istoriju, sa raznim izmišljanjima, teorijama zavere i domišljanjima na osnovu nenaučnih, neretko i vrlo bizarnih metoda. Ona je deo pseudonauke ili paronauke, i gotovo svaka nauka ili oblast imaju tog svog pseudo ili para antipoda.

Koji su najčešći motivi iza stvaranja i širenja pseudoistorijskih narativa?

Jako teško pitanje. Sigurno da ima dosta motiva za tako nešto. Setimo se da je početak ozbiljnog širenja pseudoistorije vezan za 90-e godine prošloga veka, koje su po svemu bile prelomne, ali i užasno teške i turobne. Nažalost, to je bilo doba i kadasu

počele da se pojavljuju i niču razne opskurne pojave na medijskom nebu ondašnje Srbije (SRJ) koji su započeli da masovno šire pseudoistoriju. Da li su oni imali neku političku, ideološku ili neku drugu pozadinu, jako je teško reći. Isto tako, koliko su imali neku podršku iza scene, nije lako precizno utvrditi u nedostatku dokaza, ali sigurno da je dodatno sluđivanje naroda bilo korisno i oportuno. Danas, pak, motivi se kreću od lukrativnih, do smišljenog i ciljanog dezavuisanja javnosti.

Kako pseudoistorijski narativi utiču na društvo i njegovo razumevanje istorijskih događaja?

U dobu društvenih mreža u kome živimo nažalost taj uticaj nije mali i često je potcenjen. Nije stvar samo, mada to jeste glavno, da se iskrivljuje istorija, događaji i procesu već da se potpuno iskrivljeno razumevaju i sadašnjost. Ti narativi ne samo što podstiču neistinu, sklonost teorijama zavere, nego i ciljano uništavaju poverenje u nauku kao takvu, tako da su mnogobro-

jne opasnosti. Dodajmo na to da se podstiče i površno shvatanje prošlosti, bez udublјavanja u suštinu, jer pobogu, napisao je na internetu neki pseudoistoričar.

Koje su ključne karakteristike pseudoistorijskih izvora koje bi trebalo prepoznati prilikom istraživanja?

Najpre da raščistimo, istorijski izvori su oni na osnovu kojih proučavamo i razumevamo prošlost. Pseudoisotričari nemaju izvore. Imaju skribomansku hiperprodukciju knjiga, u kojima vidimo njihove naučne i logičke greške. Kada neko za svoje tvrdnje nema istorijske izvore prvog reda, kada neko ne zna jezike izvora nego na osnovu ko zna čega tumači istoriju, zanemarujući činjenice, jasno je da se radi o pseudoistoričaru. Oni su u prvom redu neznalice, neretko slabo ili definitivno nedovolјno obrazovani ljudi da bi se uopšte bavili istorijom. Dakako, svako ko nije siguran da li je neko delo pseudoistorijsko ili ne, može da konsultuje relevantnu literaturu, pa čak i nemali broj internet sajtova i stranica koje se bave istorijskom naukom na društvenim mrežama i da prosto pita ljude.

Kako bi se pseudoistorija mogla koristiti kao alat za političku ili ideološku propagandu?

Pseudoistorija je nažalost ponegde i zvanična istorija, poput Albanije, Hrvatske, zatim istorije bosanskohercegovačkih muslimana i uopšte istorije Bosne iz perspektive čak i kolega iz Federacija BiH. Dosta pseudoistorije je i u bugarskoj historiografiji, te delu javnosti i (zvanično) naučnih krugova u Crnoj Gori a svedoci smo pseudoistorijskog prekrajanja prošlosti i od privremenih prištinskih institucija u našoj južnoj pokrajini Kosovu i Metohiji. Vidimo da takve tendencije postoje i kad je u pitanju istorija današnje Ukrajine. Već iz ovoga je sasvim jasno i to koliko je to ozbilјan, opasan i ubojit alat za ideološku, političku i čisto šovinističku propagandu. Koliko je pseudonauka kao takva opasna vidimo i na primerima zloupotrebe medicine u vreme pandemija korona virusa, te biologije kada su u pitanju ove nove ekstremno leve rodne ideologije. Štaviše, i kod nas postoji jedan drugi talas pseudoistorije, koji dolazi iz ekstremno levih i liberalnih krugova, koji vođeni kako lukrativnim razlozima, tako i autošovinizmom iskrivljuju srpsku prošlost, jednako kao i pseudoistoričari iz drugog korpusa. Pri tome, u ovom levom korpusu, nemalo je ljudi sa visokim formalnim obrazovanjem, ali i jasnim ideološkim predznakom čime u stvari njihovi zaključci neretko koketiraju baš sa pseudonaukom. I to je još jedna jako opasna zamka. Zbog toga je jako bitno odupreti se i pseudoistoriji kod nas te je marginalizovati potpuno.

Na koji način obrazovni sistemi mogu doprineti borbi protiv širenja pseudoistorije?

Koleginice i kolege u osnovnim i srednjim školama imaju, grubo ću reći, čak i obavezu da decu upozore na to, te mislim da je to bitan deo obrazovanja iz mnogih predmeta, ne samo istorije, pošto je pseudonauka pošast sa kojom se suočavaju naučnici raznih disciplina. Naravno, ne umanjujem odgovornost nas na univerzitetima ili onima koji su zaposleni u naučnim institutima, muzejima, arhivima i drugim ustanovama. No, osnovna i srednja škola jesu temelji i tu se treba zaista oprezno, ali jasno i nedvosmisleno ograditi od svake pseudonauke i učenicima usaditi kritičko razmišljanje kako bi se oduprli svakoj pseudoistoričarskoj mitomaniji.

Koji je najčešћи псеудоисторијски мит с којим сте се сусрели у вашој каријери, и како сте га анализирали?

Тога је заиста одвише. Пуно тога постоји, од оне бесмислице да су Срби најстарији, аутхтони народ, преко невероватне ирационалне мржње према византијском цару Константину Порфиригениту који је мртав више од хиљаду година, па до разних теорија завере који су скопчани са псеудоисторијском митоманијом. Велика, да се тако изразим, жртва псеудоисторије из свих аспеката јесу Косовска битка и њене последице, као и све што је из овог догађаја произашло кроз историју. Једини одговор су чињенице, историјске чињенице засноване на научној методологији, лишене било које, понављам и подвлачим, било које идеологије или политичке идеје. Битно је наравно то представити широј јавности мало мање сувопарно, али свакако ипак академски. Другог метода анализе нема нити је може бити. Али, да бих ипак коректно одговорио на Ваше питање, највећи мит јесте постојање бечко-берлинске школе и некакве скривене историје, која у њиховим фантазмагоријама, стоји насупрот званичне. Не постоји ништа такво, постоји научна методологија која се развијала више од век и по и развија се и данас и постоји псеудоисторија.

Šta smatrate najvećim izazovom u borbi protiv pseudoistorije u današnjem digitalnom dobu, i kako se vi lično nosite s tim izazovom?

Najveći izazov jeste to što su oni agresivni, skloni pretnjama, etiketiranju, stigmatizaciji ljudi, što su bučni i što ne prihvataju argumente, jer ne žele da ih čuju. Tu se jasno vidi da su metode

ekstremista bilo koje strane uvek iste. Svi su jako skloni vredanju a to je često glavni argument u borbi protiv istine. Ponoviću se, oprostićete mi, jedini način nošenja sa tim izazovom jeste jasno i nedvosmisleno delovanje i objašnjavanje ljudima kada god za to postoji prilika. Dakako, to se odnosi na ljude koje istorija interesuje. Svakako da postoji i ne mali broj onih koji se u ovo ne mešaju, niti ih ove teme uopšte privlače i to takođe treba poštovati, te ne treba svakoga i na svakom mestu bombardovati istorijskim temama ako to sagovornika ne interesuje. Važno je respektovati svačija interesovanja, ali onog koga istorija zanima valja usmeravati na pravi put, a ne na stranputicu pseudoistorije.

Da li smatrate da pseudoistorijski narativi mogu imati i neke pozitivne aspekte, poput podsticanja interesovanja za istoriju, ili su uvek štetni?

Svaka pseudonauka je štetna i ne može da ima nikakve dobre posledice. Pseudonauka, pa u okviru i nje i naša tema pseudoistorija, uvek isključivo nanose štetu jer svojim neretko zavodljivim narativima privuku ljude, koji se lako uhvate za nešto što zvuči jako lepo i privlačno, radije nego da poslušaju nekog zaista stručnog koji će im izneti istinu.

Koju odgovornost imaju stručni istoričari u demistifikaciji pseudoistorijskih narativa, i da li mislite da tu odgovornost adekvatno preuzimaju?

Ogromna je odgovornost stručnjaka i nesumnjivo da je od suštinske važnosti da apsolutno u što većem broju i što češće istoričari, nevezano od radnog mesta i pozicije, reaguju i demistifikuju pseudoistoriju. Svetli su primeri profesora Radivoja Radića, kao i apela protiv štetnosti pseudoistorije od pre nekoliko godina usmerenog ne samo protiv opskurne družine koja je nosila ime po nacionalnom radniku, ali i velikom pseudoistoričaru Milošu Milojeviću. Postoje i druge koleginice i kolege, lingvisti, teolozi i drugi koji se bore protiv ove pošasti. Tu naglašavam knjigu Serbonini svedoci Dimitrija Markovića koju uskoro očekuje i drugo izdanje. Apsolutno se zalažem da budemo što prisutniji, te da pričamo istinu, jer previše je pseudoistorije i teorija zavere čak i na vrlo frekventnim medijima i to bi takođe trebalo istaći kao problem.

Kako ocenjujete ulogu savremenih medija i društvenih mreža u širenju pseudoistorijskih ideja?

Negde je to već spomenuto, ali dobro je sumirati. Nažalost, moderni mediji i posebno društvene mreže dali su za pravo

svakome da ima svoje mišljenje, ma koliko ono bilo bizarno ili pogrešno. Društvene mreže imaju daleko slabiju kontrolu kad su u pitanju vredanja i laži, nego što bi trebalo. Pseudonaučnicima bilo koje vrste nije mesto ni u medijima, ali još manje u bilo kakvoj ustanovi koju podržava država Srbija. Pored interneta i uopšte novih medija, i tradicionalni mediji su time zaraženi, te bi svakako i tu negativnu pojavu trebalo istaći.

Šta mislite o tome kako pseudoistorijski narativi utiču na nacionalni identitet i osećaj pripadnosti u različitim kulturama?

Izuzetno negativno utiču jer prihvatanje ekstremno desnih ili ekstremno levih pseudoistorijskih narativa je nužno svrstavanje uz neku ideologiju, političku opciju ili nešto tome slično. Tome nema mesta u nauci, a to nije dobro ni za formiranje nacionalnog identiteta nadolazećih generacija. Gotovo svaki narod, pa tako i srpski, ima neverovatno lepe i svetle primere u svojoj prošlosti, koji su jako dobar temelj nacionalnog identiteta - pomenimo Svetog Savu, kneza Lazara, Nikolu Teslu, Milutina Milankovića, Mihaila Pupina i mnoge druge. Uostalom, polovinom 15. veka ćerka kneza Lazara Jelena Balšić, dakle jedna vanredno obrazovana žena, u svojim prepiskama sa duhovnikom Nikonom Jerusalimcem se podsmeva neznavenima koji misle da je Zemlja ravna. Što bi rekli Latini - pametnome dosta!

Postoji li određeni pseudoistorijski mit koji vas posebno intrigira ili frustrira, i zašto?

Meni je sasvim nejasno zašto je toliko teško prihvatiti notornu činjenicu da su migracije konstantan proces u istoriji i da su se, tokom tog višemilenijumskog procesa sad već, u nekom trenutku, u 7. veku i Srbi naselili ovde na Balkansko poluostrvo. Ta iracionalna mržnja prema toj nepobitnoj činjenici se, po meni, graniči sa zaista nekim magnovenjem u koje se pada. Pomenuh već i neverovatan izliv mržnje prema vizantijskom caru i pisci Konstantinu Porfirogenitu, mrtvom preko hiljadu godina, koji se optužuje za najbesmislenije stvari. Ne vidim šta menja to koliko je neki narod, navodno, star, posebno kada se oslanja na neke pseudoistorijske neistine. Druga stvar koja je zaista frustrirajuća jeste i to što se njihovi spisi u knjižarama prodaju pod istorijom. Mislim da postoje mnogo bitnije stvari od profita i da bi se vlasnicima knjižara morala skrenuti pažnja na to.

Kada biste imali priliku da razgovarate s nekim od autora poznatih pseudoistorijskih dela, šta biste ih prvo pitali?

Nemam nikakvu želju za komunikacijom sa njima. Prosto, stava

sam da im se ne treba davati nikakav prostor, da svaka pseudonauka treba da bude što je više moguće marginalizovana i da se ne daje legitimitet njihovim paranaučnim narativima. Za nas istoričare je bitno da pričamo o našoj nauci i brojnim lepim temama iz nje, a ne da ulazimo u diskusiju sa onima koji bi samo da vređaju i iznose svoje teze na krajnje estradan način. Dužnost naučnika je da budu prosvetitelji, da predstavljaju svoje rezultate svim zainteresovanim, kako u uskim naučnim krugovima, tako i da popularizuju svoju nauku, u našem slučaju istoriju. Isto tako, naučnik treba da bude iskreni patriota, koji će uvek imati na umu i nacionalne i državne interese, ali ne sme da se naukom bavi na način koji bi ga vodio na pogrešan put. Recimo da bi svim naučnicima i naučnicima u Srbiji uzori trebali da budu Tesla, Pupin i Milanković

Zaboravili ste napisati ono najvažnije a to je da je mnoštvo ostataka na tom lokalitetu vitrificirano a što podrazumeva da je moralo u jednom trenutku dosegnuti temperaturu od 2000 i više stupnjeva. Isto tako ste zaboravili napisati da gajgerov brojac pokazuje zračenje u tlu Mohenjo-dhara. Obzirom da drevni indijski ep Mahabharatha opisuje korišćenje nuklearnog oružja u doba prije 5000 godina te njegove posljedice i da je upotrebjeno čak i više puta ukazuje da ima tu još puno toga za otkriti. I zanimljivo je to da se mnogi arheolozi i istraživači povijesti slazu da se u mladjem bronzanom dobu dogodilo nešto što je uzrokovalo veliku katastrofu na cijeloj planeti. Ovaj se podatak savršeno uklapa u vremenski okvir prije 5000 godina... i ne mora to sve biti istina no neka netko objasni radijaciju u tlu drevnog grada Mohenjo-dhara. Do tog sam zaključka sam došao... kasnije sam otkrio da istu ovu teoriju zagovaraju i mnogi drugi.

nisu radnici gradili piramide neg viša inteligentnija bića od historičara..

11 нед. Свиђа ми се Одговори 5 🗨️👍

ko zna kad je ovo napravljeno - ima tragove erozije na sebi od Velikog potopa - kako je to moguće

██████████ u toj biblioteci je stara istorija Srba nestala, sa razlogom da nam istorija počinje tek u vreme Nemanjića....i da se sakrije starost nacije...pre Rimljana i td...

10h Like 11 🗨️👍👎
Reply

██████████ Vizantija nikad nije postojala, to je laz najstrasnija.

Like Reply 3 🗨️👍👎

ArcheoSrbia

██████████ bravo Borise, hvala na otkrovenju

Like Reply 3 🗨️👍👎

Ovaj projekat je sufinansiran iz Budžeta Republike Srbije- Ministarstva informisaња и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Nije šija nego Vizantija

Odlična podloga za razumevanje problematike historiografskog termina Vizantija bi bila ta da najpre objasnimo šta znači termin sinonimi. Ovaj termin označava reči koje imaju isto ili blisko značenje ali im se oblici razlikuju. Navešćemo ih nekoliko:

1. zmija ili guja
2. planina ili gora
3. neveran ili prevrtljiv
4. bogat ili imućan
5. patriota ili rodoljub

Sinonimi postoje kako u svakodnevnom rečniku tako i u rečniku nauke, između ostalog i istorijske. Razlozi zbog kojih se koriste variraju od slučaja do slučaja ali svaki ima svoje objašnjenje utemeljeno na činjenicama. U ovom konkretnom slučaju u pitanju su sinonimi *Romejsko carstvo* i *Vizantija*.

Romejsko carstvo je opet sinonim za Istočno rimsko carstvo, koje je nastalo deobom jedinstvene rimske države u doba vladavine cara Teodosija I Velikog (vladao 379-395. godine). Ono je opstalo nakon što je Zapadno rimsko carstvo konačno srušeno osvajanjem Rima od strane varvarskih najamničkih snaga 476. godine i postojalo je sve do 1453. godine kada njegovu prestonicu Konstantinopolj zauzimaju Turci Osmanlije. Osnivanje ovog grada na Bosforu 11. maja 330. godine je trag koji nas vodi do toga da nađemo odgovor na pitanje kako je nastao termin *Vizantija*.

Car Konstantin Veliki (vladao 324-337. godine) je osnovao ovaj grad na bazi prostora starog grčkog naselja Vizantiona.

Ovo naselje su, usput rečeno, osnovali grčki kolonisti iz polisa Megare još u sedmom veku pre nove ere. Vremenom Konstantinopolj postaje *Drugi Rim* odnosno slobodna prestonica i simbol carstva koja je u sebi spojila helenističku kulturu, hrišćansku veru i rimsku državnu formu. Upotreba grčkog jezika potiskuje upotrebu latinskog pa otud se pored latinskog naziva *Imperium Romanum* javlja kao dominantniji *Βασιλεία Ῥωμαίων*. Ova dva termina su isto sinonimi i označavaju Rimsko carstvo.

Krajem 13. i početkom 14. veka pojavljuju se kulturni pokreti

humanizma i renesanse, koji su svoju inspiraciju crpeli iz kulturnog nasleđa stare Grčke jednako, čak i više, kao i iz hrišćanskog. Uporedo sa njima *Imperium Romanum/Βασιλεία Ῥωμαίων* ulazi u krizni period iz koga će izaći kao drugo razredna sila i vazal islamske države Turaka Osmanlija. Ideali na kojima je počivala sve više blede i gube oslonac što otvara prostor za uticaje pomenutih kulturnih pokreta pa i sami Grci, kao glavni integrativni faktor romejske države, se počinju identifikovati sa svojim antičkim nasleđem. Jovan VI Kantakuzin sredinom 14. veka u svojoj četvorotomnoj *Istoriji* koristi stari naziv Vizantion za Konstantinopolj.

U međuvremenu Konstantinopolj i ostatak hrišćanskog Balkana pada pod Osmanlije. Nakon bitke kod Mohača 1526. godine od njih neposrednije je ugrožena i Srednja Evropa. Reformacija unutar rimske crkve koju je 1517. godine pokrenuo rad Martina Lutera stvorice novu versku, kulturnu i političku stvarnost u Evropi. Jedan bavarski humanista, pristalica reformacije unutar katoličke crkve i ljubitelj grčke antičke kulture Hijeronim Vulf (živeo 1516-1580) je uočio već postojeće različite nijanse u istoriji Istočnog rimskog carstva i odlučio da prevedena dela Jovana Zonare, Nikite Honijata i Ničifora Grigore i da ih 1557. godine smesti u *Korpus vizantijske istorije* odnosno *Corpus historiae byzantinae*. Od tada je termin *Vizantija* prisutan u historiografiji i vremenom je postao opšteprihvaćen.

Pojedini pseudoistorijski i laički krugovi ovu problematiku dižu na jedan nivo u kome dominira teza da je istorijska nauka namerno izmislila termin Vizantija da bi prikrila postojanje Istočnog rimskog carstva. Na stranu to što je nemoguće prikriti

Kao što vidite , čovek nikad nije čuo ni za kakav pojam Bizant, Bizantia. Niti se tako ikad predstavljao

Nema Vizantije
NEMAAAAA,

Ovo je zanimljivo objava jednog zapadnog člana te grupe na Grčkom sajtu - TROY - TROJA

Византија је измишљотина швапског католичког редовника из 16 вијека. Римско царство и то не источно, већ једино, живјело је са сједиштем у Константинопољу скоро миленијум послје пада Рима. Католичка измишљотина звана светим римским царством дошла је да би се негирао континуитет истока и једна је од највећих перверзија у историји. Термин византија треба напустити што прије и престати подржавати лажи јеретика .

14 h Свиђа ми се Одговори 3

историју вишевековне државе увођењем једног термина, овде је очигледно у питању и непознавање детаља у историографији. Георгије Острогорски у својој *Историји Византије* пише:

„Првобитно, византијска историја је само продужетак римске историје. Назив „Византија“ потиче из доцнијег времена, сами „Византинци“ га нису користили. Они су себе називали Римљанима/Ромејима, њихови владари се сматрали римским carevima, наследницима старих римских императора.“

Ово није усамљен случај у историографији да се историјски процеси и појаве накнадно или упоређо називају другим именом које је опет са првобитним синоним. Тако је *Крађорђев рат* временом постао *Први српски устанак* и део *Српске револуције*, а исто тако је спајањем *Архидамовог рата*, *Сицилијанске експедиције* и *Декељејског рата* у једну развојну линију настао *Пелопонески рат*. Слично је *Велики рат* постао *Први светски рат*.

Питање постојања Византије је одлична прилика да се помене да је термин *Propast rimskog carstva* први увео у историографију Едвард Гибон у делу *Opadanje i propast Rimskog carstva* из 1776. године. Наравно Гибон овде мисли на пропаст Западнoг римског царства 476. године. А да је и ова историјска одредница флексибилна за историјску науку нам потврђује поново Острогорски:

„Међутим, у првим вековима своје историје Византија је стварно још увек римска држава и сав њен живот прожет је римским елементима.“

Ово доба, које се може назвати како рановизантијским тако и касно римским, припада подједнако и римској и византијској прошлости, обухватајући прва три века византијске односно последња три века римске историје. То је једно типично прелазно доба, које води од Римске империје ја средњевековној Византији, доба у коме римски елементи постепено изумиру а нови, византијски елементи долазе до све јаћег изражаја.“

Истина понекад исплива на видело
Византија је још једна од многобројних западних превара
Gotovo читава историја им је FAKE

Туга је што су и многи самозвани српски историчари највећи браниоци те западне лажне, непостојеће историје
Мolio биh све у групи , који ово прочитају , да изнесу своја сазнања и своје мишљење о овој једној од већих западних превара званих Византија - Bizant - Bizantiја.
Kada се овде car лепо и јасно представио да не може јасније

Lep pozdrav svima,
Posebno propagatorima njihove лажне непостојеће историје —

Prema твојима, које заступаш и браниш њихове лажи и манипулације. Слободно онда моћемо Engлеze да назовемо Deбилана, Francuze, idiotима, Amerikance kretenима, Italijane mutавима итд..

Zaшто не, ако Romeјce они могу назвати Vizantiја, онда моћемо и ми њих преименовати ради лакшег баратанја чињеницама.....

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије- Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tršćanska kriza – da li su Sloveni ronili ili plovili

Izvesno vreme na srpskom korisničkom udelu interneta kruži tvrdnja pojedinih pseudoistorijskih i laičkih krugova da istoričari i istorijska nauka prodor slovenskih plemena, preko reka Save i Dunava, na Balkansko poluostrvo i prostor koji je tada kontrolisalo Romejsko carstvo/Vizantija objašnjavaju na jedan bizaran i pomalo komičan način. Naime po ovoj tvrdnji istorijska nauka je došla do zaključka da su Sloveni bili nekulturna, primitivna, i neinteligentna rulja koja je pomenute reke prelazila tako što su ronili i disali pod vodom uz pomoć trske koju su držali u ustima.

Na osnovu ove tvrdnje se dalje implicira da istorijska nauka i njeni nosioci nisu sposobni da objasne kako su to Sloveni prešli ove reke, da je tvrdnja o disanju pod vodom uz pomoć trske doneta da bi oni tu svoju nesposobnost prikriili i da samim tim taj prelazak se i nije mogao desiti. O ovoj tvrdnji bi se moglo diskutovati da ona zaista postoji. Međutim u pitanju pogrešna interpretacija podatka iz jednog od udžbenika koji u osnovnim školama u Srbiji koriste učenici šestog razreda. Taj podatak je uzet iz dela Strategikon koje predstavlja jedan od istorijskih izvora za prve vekove Vizantije u kojima i Sloveni imaju važnu ulogu. Slobodno se može onda reći i da ti pomenuti pojedini pseudoistorijski i laički krugovi su pogrešno interpretirali istorijski izvor, što inače vrlo često rade i nije im prvi put.

Delo Strategikon nastalo je negde na prelazu iz šestog na sedmi vek nove ere. Nejasno je ko ga je lično napisao iako se dugo verovalo da je njegov autor vizantijski vojni komadant i car Mavrikije (vladao 592-602. godine). Po svojoj sadržini ono je vojni priručnik napisan jednostavnim stilom i predstavlja akumulirano iskustvo ratova koje je Vizantija vodila za vreme Mavrikija na Balkanu i Bliskom Istoku. Između ostaloga bavi se i određenim osobinama naroda sa kojim su Vizantijci ratovali. Među tim narodima su i Sloveni. Segment dela pod nazivom Karakteristike i taktike raznih naroda nam daje te pomenute sporne detalje, barem kad je u pitanju rezon pseudoistoričara i laika:

„U prelaženju reka veštiji su od svih ljudi, i odlično izdržavaju u vodi, te se neki od njih, ako su u svojim kućama iznenađeni kakvom opasnošću, često zaranjaju u duboku vodu držeći u ustima dugačke, za to izrađene i skroz probušene trske koje dopiru do površine vode i, ležeći na leđima u dubini, kroz njih dišu, i po više časova izdržavaju, tako da nema ni najmanje sumnje o njima. A ako se i desi da se trske spolja vide, neiskusni misle da su izrasle iz vode. Zbog toga oni koji su tome iskusniji, raspoznajući trsku po rezu i položaju, im ove trske zabadaju u usta ili ih istrgnuvši izvlače iz vode što dovodi do toga da ovi dalje ne mogu da ostanu u vodi.“

Iz ovoga se jasno vidi da se nikakvo ronjenje uz pomoć trske ne pominje, barem ronjenje u smislu kretanja ispod vode. Ronjenje

uhvati živog Likijca a njihov komadant legije Brut kaže da nikada nije video tako hrabar narod. Likija je bila jedina u celom rimskom carstvu koja je u njemu bila samo 5 godina jer su stalno pisali peticije rimskom senatu i dizali bune. Malo je poznato da je Amerika ustrojena prema zakonima baš iz Likije koja je bila preteča demokratije. Iz Male azije potiče i srpski grb sa dvoglavim orlom od Hata a kasnije Hetita koji su sebe nazivali "našili" ili "naši"-oko 1500 godina pre nove ere. Poznat je i obelisk iz Sirbina (danas Ksantosa) u Liki maloazijskoj na kome je uklesan zakonik isti kao i Dušanov zakonik samo što je napisan na vinčanici u kome se na 3 mesta spominju Srbi. Pored Sirbina i danas postoji grad Mira.

se ovde pominje u smislu skrivanja u vodi. Sloveni su bili vrlo vešti u plovidbama i ronjenje uz pomoć trski, koja je skoro pa neizvodljiva ukoliko bi im cilj bio da tako pređu nepredvidivu reku kao što je Dunav, im nije bilo potrebno. Podatke o slovenskim veštinama pravljenja rečnih plovila i njihovoj upotrebi nam daje jedan drugi izvor o vladavini cara Mavrikija. Delo Istorija koje je napisao Teofilakt Simokata, službenik vizantijskog/romejskog cara Iraklija (vladao 610-641. godine) koji je bio poreklom iz tadašnje provincije Egipat, u svom šestom poglavlju nam daje sledeće podatke o napadu koji su Avari i Sloveni 593. godine izveli na Singidunum, oko kojeg će se vremenom razviti današnji Beograd:

*„Hagan je od cara tražio povećanje ugovorene sume. A kad samodržac ne htede ni da čuje za ovaj zahtev tog varvarina, on odmah započe rat. **Hagan naredi Slovenima da naprave veliki broj plovila, kako bi savladao i prešao Dunav.** Stanovnici Singidunuma čestim prepadima uzmu da Slovenima zaplenjuju njihov s mukom stečen imetak, i da spaljuju njihove tek izgrađene brodove. Zato varvari opsednu Singidunum. Dospevši u potpuni škripac, grad je imao slabe nade da se spase. Ali sedmog dana hagan naredi varvarima da obustave opsadu i dođu do njega. Kad to varvarska vojska sazna, ostavi grad, odnevši sa sobom dve hiljade zlatnih darika (persijski zlatni novac) jedan pozlaćen sto i zlatom vezenu haljinu. A hagan, prevalivši put od pet parasangi (oko 28 kilometara) ulogori se u Sirmijumu. **On dotera mase Slovena da tešu drvo za nove lađe, kako bi prešao reku koja se zove Sava. Žurilo mu se da krene u pohod, a oni su mu gradili flotu kako im je i naredio, iz straha od nadzornika koje im je postavio. A kad su ta plovila bil gotova i stavljena na raspolaganje ovom varvarinu, njegova vojska pređe obližnju reku (Savu). Onda hagan odvoji jedan deo vojske i pošalje napred da seje strah među Romejima još i pre no što on dođe**”*

Istorijska nauka je na osnovu ovih izvora stvorila određeni broj dela koji nigde ne pominju ronjenje uz pomoć trske kao sredstvo za prelazak Dunava ili Save. Jovan Kovačević, jedan od njenih predstavnika, u svom delu Avarski kaganat piše sledeće:

„Avarska konjica je morala da pređe Dunav ili Savu. Zato je kagan naredio svim podložnim slovenskim plemenima da grade veliki

broj čamaca. Stanovništvo Singidunuma ovoga puta nije bilo nepripremljeno za odbranu grada kao 584. godine. Ispadima, verovatno preko Dunava ili Save, spaljivano je slovensko brodogradilište koje se tu gradilo”

Na ovo se lepo nadovezuje Georgije Ostrogorski koji u svom delu Istorija Vizantije samo potvrđuje da su Sloveni vešti brodari čak i na otvorenom moru:

„Odatle su Sloveni (misli se na srednju Grčku i Peloponez), koji su se već onda isticali veštinom u moreplovstvu, napadali grčka ostrva, pa su se čak iskricali na Kritu”

И ПОСЛЕ СЕ ПИТАТЕ ЗАШТО НАС МРЗЕ
И ЗАШТО НАС САТИРУ..
ПЛЕМЕ ИМ СЕ ЗАТРЛО ДА БОГ ДА....

"Између Нирнберга и Штутгарта, у гробници, археолози пронашли мач стар 3000 година.

На њему се налазе српска оцила, која се код нас сређу још у доба Винчанске цивилизације!

Сви се праве да не знају ком народу припада ово оружје..?

Нико од званичних истпричара из Србије се не оглашава, јер како да уклопе све ово са бајком о доласку Срба на Балкан под вођством некаквог Чарнојевића!?!?"

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије- Министарства информисања и телекомуникација. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

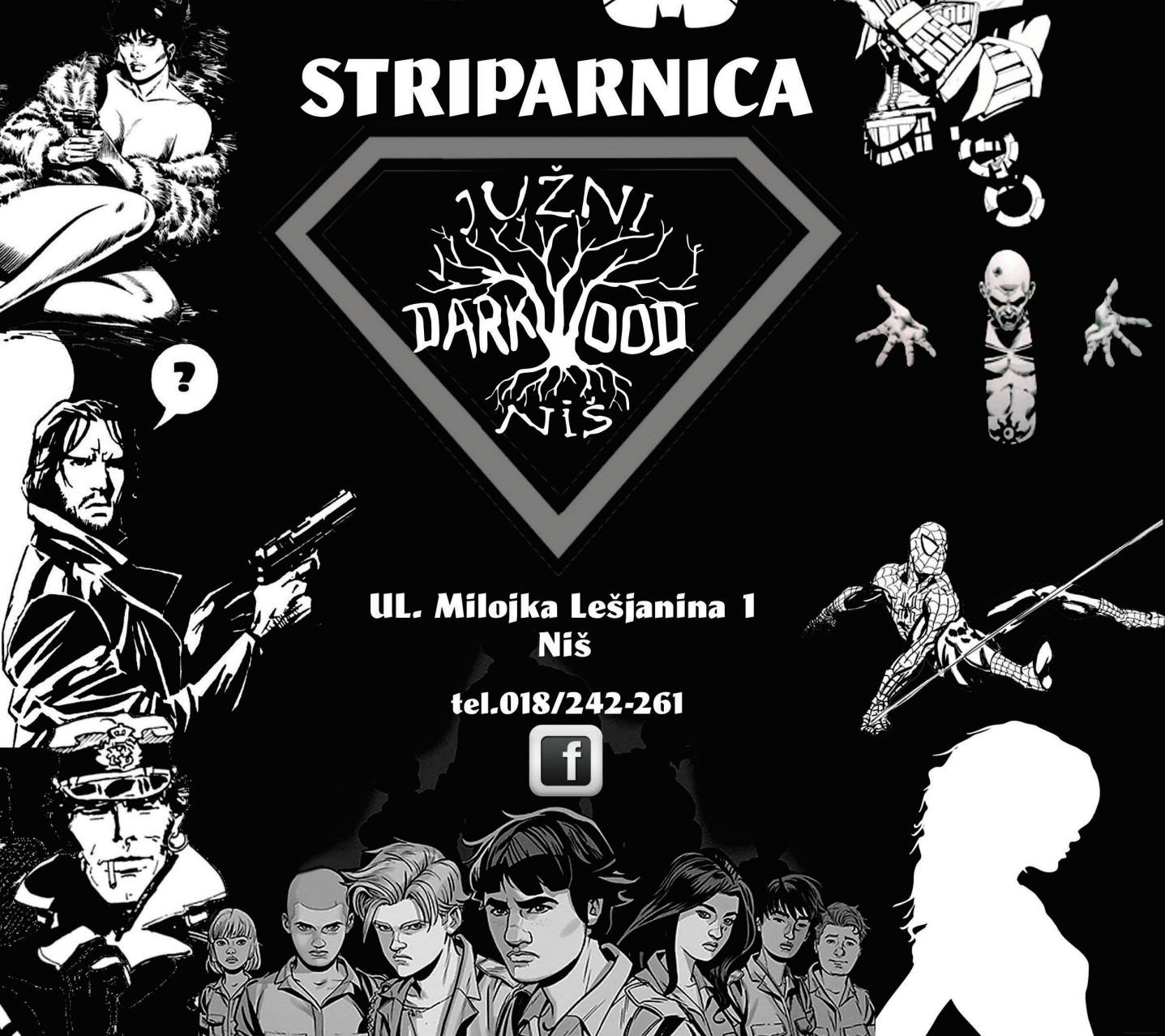

STRIPARNICA

JUŽNI
DARKWOOD
Niš

UL. Milojka Lešjanina 1
Niš

tel.018/242-261

Студентски центар Ниш
Установа за стандард студената Републике Србије

Uprava

Studentski centar Niš
Ustanova za standard studenata
Republike Srbije
Aleksandra Medvedeva br. 2
www.scnis.rs, info@scnis.rs
tel/fax 236-686, 226-487, 231-339

Studentski dom - Paviljon I i II i Linijski
restoran - Topličina 1

Studentski dom - Paviljon III i Linijski
restoran - Velikotrnavska 2

Studentski dom - Paviljon IV i Linijski
restoran - Gradsko polje bb

House caffe - klub studenata u Velikotr-
navskoj 2 , kod Medicinskog fakulteta

Klub Ekonomskog fakulteta -
Trg Kralja Aleksandra 11

